

ДОЛООН
ХОНОГТО
НЭГЭ УДАА
ГАРАНА

Буряадай Залуушуул

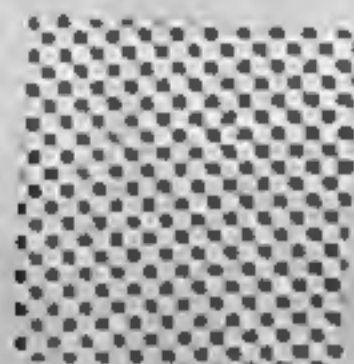
БУРЯАДАЙ КОМСОМОЛЫН ОРГАНИЗАЦИН ОРГАН

ГАЗЕТ
1931 ОНОН
ОКТЯБРИН 1-НЭЭ
БУРЯАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ
ОРШУУЛАГДАЖА ГАРНА

Суббото,
сентябрын 15,
1990 он
№ 37 (7155)

Сэл 5 мүнги

Үглөөдэр – ойн
хүдэлмэрилэгшэдэй
Үдэр

НАНААГАА ЕХЭЭР ЗОБОНОБ

ХҮН бүхэн ажабайдалайнгаа замыг элдэбээр шэлэдэг гээшэ. Нэгэнийн абаацаар нанаандаа таарахан ажалга олодог, нүгөөдэнь нилээд зоболонгуудыг дабадаг байха. Василий Орешкин иймэ байдалтай ушараа юм: тэрэ эсэгынгээ зүргөөр деподо слесарейг хүдэлхээс орообо. Энэ ажал-наандамни тааранагүй гэжэ тэрэ гэнтэ ойлгобо. Тингээд Улаан-Удын лесхозой Березовско лесничествэдэ лесникээр хүдэлжэ эхилбэ.

Ой тайгыг хюдахынь харахада хэды үйдхэртэй байдаг бэ. Тэрэ Дивизионной станцида түрэмжэ үдэхэн юм. Бага балшар наһандаа үрэ жэмэс, харахаг түүдэг байгаа «Харин мүнөө эдэ бүгэдыг харахгүйш», — гэжэ тэрэ хэлбэ. Лесникэй салхи 120 түх риг болодог. Тинмэхээ хүн бүхэнэй энэ ажалда орохогүйн мэдээжэ. Гэбэшье түрэл байгалидаа дурлалыг юугээршье хэмжээхэн аргагүй бшуу.

Василий өөрынгөө хүшэр хүндэ байдал, шиндхэгдээгүй асуудалнууд тухай удаан хөөржэ үгэбэ.

«Дивиз ойна» станица дээрэ ерүүл хүнүүд ажаһуудаг. 2—3 жэлэй үнгэрхэдэ, тэдэнэй орондо ондоо хүнүүд ердэг. Тинмэхээ тэдэ ой тайгыг баганаар лэ бузарлажал байдаг. Харин эдэ бүгэдыг харахадаа, минни досоо уйтардаг. Тээдшье би бүхы наһаараа эндэ ажаһууна ха юмбибэ...

— Орешкин лесник болохоор түрэхэн хүн, — гэжэ сүг хүдэлдэг нүхэдын тэрээн тухай хэлбэ.

Жаргал ХАЛБАЗЫКОВ,
[Авторай фото].

Түбэй, союзна республикатуудай ЛКСМ-эй, нутагтай комсомолой организацинуудай түлөөлэгчүүдье амьарлаха тухай ВЛКСМ-эй XXI съездын шийдэхбэринүүдтэй тааралдуулан, РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой эмхидхэлэн-союзна хүдэлмэринин таһаг РСФСР-эй ЛКСМ-эй Буряадай республиканска комитетэй, РСФСР-эй ЛКСМ-эй бюргой, секретариатай, рескомой аппаратай үүргүүд болон түлөөлэгчүүд тухай тогтоолой проектые үргэнөөр зүбшэн хэлсэхээр комсомолой республиканска комитетэй гашүүдтэ, комсомолой эдбхитэдтэ дурадхана.

Дурадгалуудые, ажаглалтануудые, нэмэлтүүдье нимаа адресаар эльгэхэ: Улаан-Удэ хот, Сүхэ-Баатарай үйлсэ, 9, телефонууд: 2 29-45, 2-19 03, 1990 оной октябрийн 6 болотор.

Проект

«РСФСР-ЭЙ ЛКСМ ЭЙ БУРЯАДАЙ РЕПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ РСФСР-ЭЙ ЛКСМ-ЭЙ РЕСКОМОЙ БЮРОГОЙ, СЕКРЕТАРИАДАЙ БОЛОН АППАРАДАЙ ҮҮРГЭНҮҮД БА ТҮЛӨӨЛЭЛГЭНҮҮД ТУХАЙ». БУРЯАДАЙ КОМСОМОЛЭЙ РЕПУБЛИКАНСКА ОРГАНИЗАЦИН

ТОГТООЛ

ВЛКСМ-эй XXI съезд, РСФСР-эй ЛКСМ-эй I съезд хунгадамал, захиралгын органуудай болон тэдэнэй аппаратаудай үүргэнүүд болон түлөөлэгчүүдье нарин нягтаар амьарлаха шухала байһан тухай тэмдэглэбэ. Хунгадамал органуудай болон тэдэнэй аппаратаудай үүргэнүүд болон түлөөлэгч нүүдье дороһоо дээшэн хуваарилгы баталха зуураа, РСФСР-эй ЛКСМ-эй Буряадай республиканска комитетэй пленум комсомолой эхин, районко, городской организацинууд энэ талаар эдбхи үүсхэл гарганагүй, тэдэнэй зүгһөө дурадхалууд ороногүй гэжэ тэмдэглэбэ. Гэхэ зуура, республикийн комсомолой харьяата олонхи организацинууд хунгадамал комсомолой органуудые аппаратаудай хүдэлмэрилжшэдөөр нэлгэжэ, хунгадамал захиралгын болон гүйсэдхэлгын органуудай үүргэнүүд болон түлөөлэгчнүүдтэ анхаралаа хандуулагүй байжа үргэлжлһөөр. Энэнтэй дашрамдуулан, РСФСР-эй ЛКСМ-эй Буряадай республиканска комитетэй пленум ингэжэ тогтооно:

1. РСФСР-эй ЛКСМ-эй Буряадай рескомой бүридэлдэ ородог комсомолой организацинуудай ажал ябуулгы тааруулан табиха, республикийн хэмжээндэ гүрэнэй болон нийтын эмхинүүдэй хоорондоо харилсаатайгаар ажаллаха, конференцинуудэй хоорондох үе соо республикийн комсомолой ажал ябуулгатай холбоотой асуудалуудые шийдхэхэ зорилготойгоор ЛКСМ-эй Буряадай реском удаадахи үүргэнүүдье тодорхойло:

— республиканска конференцинуудэй хоорондоо Буряадай АССР-эй гүрэнэй болон нийтын ажабайдалай шухала асуудалуудыг комсомолой республиканска организацин байдалые зохиохо;

— республикийн совет, партийна, ажакын болон нийтын эмхинүүдтэ комсомолой республиканска организацин эрилтэнүүдье түлөөлэгч;

— засагай республиканска органуудтэ хуулиа эдбхи үүсхэл;

— гүрэнэй, нийтэ-политическэ болон нийтын органуудтэ ба эмхинүүдтэй харилсаануудые дэмжэлгэ, гуримшуулга;

— мэдээсэлэй-аналитическэ, консультативно-методическэ ажал ябуулга, районко эмхдаанай кадрнууд бо-

— конференцинуудэй хоорондох үе соо республикийн комсомолой организацин зүгһөө үгэ, хэлсэхэ;

— конференцин шийдэхбэринүүдые хүгжөөлгэдэ зууршалхы удхатай шийдэхбэринүүдые абата;

— асуудалуудай талаар доодын органуудай заатагүй дүүргэхын тула шийдэхбэринүүдые абалга;

а) комсомолой республиканска организацида тоосоонууд болон хунгалтануудые үнгэргэлгын болзорнууд, дүрим, комсомолой республиканска конференцинуудтэ делегатуудые хунгалгын дүрим;

б) РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой хэмжээндэ бүридэлэн хэрэгсэлнүүд хуваарилга;

в) республикийн комсомолой предприятинуудые байгуулгын, шэнэдхэн байгуулгын, усдахалгын дүрим тодорхойлолго;

г) ВЛКСМ-эй райкомой, горкомой болон тэдэнэй аппаратаудай ажал ябуулгын тобшолол;

д) хэрбээ РСФСР-эй ЛКСМ-эй Устаата, программа документнуудтэ эсэргүү байгаа хаань, доодын органуудай шийдэхбэринүүдые болуулга.

2. РСФСР-эй ЛКСМ-эй республиканска бюргой үүргэнүүд нима гэжэ тодорхойло:

— РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой тогтоолнууд болон даалгабаринууд соо тодорхойлогдохон зорилгонуудые бэелүүлгэ;

— республикийн нийтын организацинуудтэ ба гүрэнэй заса ай органуудтэ комсомолой республиканска организацин эрилтэнүүдье РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой пленумүүдэй хоорондох үе соо түлөөлэгч;

— РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой хүдэлмэри, РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой пленумүүдэй зарлалга эмхидхэлгэ хангалга.

РСФСР-эй рескомой бюрго РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой түлөөлэгчнүүдтэ бабатай шийдэхбэринүүдые баталан абаха аргагүй. РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой пленумүүд дээрэ өөрингөө ажал ябуулга тухай сэг үргэлжэ тоосомо байха.

3. РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой республиканска комитетэй болон бюргой даалгабарин ёһоор, РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой секретариат удаадахи үүргэнүүдье дүүр эхэ гэдэл:

— РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой аппаратай хүдэлмэри, абтаһан шийдэхбэринүүдэй гүйсэдхэлгэ хинан шалгалга эмхидхэхэ, холбоо барисаа бэелүүлгэ, гүрэнэй болон нийтын эмхинүүдэй органуудтэ РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой бюргой болон пленумтэй даалгабарлар комсомолые түлөөлхэ.

4. Республикийн комсомолой хунгадамал органуудай ажал ябуулга хангахын, эмхидхэлгэ-гүйсэдхэхы удхатай хүдэлмэри ябуулхын, комсомолой организацинуудтэ, тэдэнэй хунга дамал органуудтэ практическа туһаламжа хэрэгхын тула РСФСР-эй ЛКСМ-эй рескомой аппарат байгуулагдана гэжэ тодорхойло.

Ц. БАТУЕВ,

РСФСР-эй ЛКСМ-эй Буряадай рескомой секретарь.

Хэр ажаһуугданаб?

СЭЛЭНГЫН ХАЖУУДАХИ ДҮРБЭЛЖЭН БУЛАН

ТЭРЭ Улаан-Удэдэ оршонхой. Кировэй — Корельная — Каландаришвили — Свобода үйлсэнууд тэрэнэй хилэ болоно.

Сэлэнгын гү, али Удын уһанай нэмэхтэйн адли тэрэ дүрбэлжэн булан «оодон хөөрэн» гаршадаг. Гэрнүүд, сарайнууд, туаледүүд, угаадаһа, шорой халдаг нүхэнүүд гэхэ гү, али бүхы юумэн уһанда абташадаг. Тэндэ ажаһуугшад бээгүйхэн хабтагайнуудаар дугы хэжэ, ябаха баатай болоно. Иимэрхүү үзэгдэл хэдэн арбаад жэлэй туршада дабтагдаһаар. Засаг баригшад энэндэ огтошье анхаралаа хандуулагүй. Уһанда абтагшад өөһэдөө арга хургаа бэдэрхэ ээргэтэй гэжэ тэдэ ханадаг ха.

Уһанда абтагшад өөһэдынгөө хүсөөр бээз абарха гэжэ туршаа. Энэньшье туһа-

лаагүй. Байгша ондо тэсэхэ ергаша халахадаа, тэдэ өөһэдөө эршэмтэйгээр ябуулга хэхэ гэжэ шийдэбэ. Хүнүүдэй ороогүй шэнэ гэртэ өөһэдынгөө дурээр орохобди гэжэ тэдэ горгүйсэдкомдо ерээжэ занба. Энээнэй хүүлээр лэ засагайхид нэгэ бага хүдэлжэ эхилбэ. Горгүйсэдкомдо ерэхэдэн, урданайнгаа зоболонгыё ханажа бү хыт гэжэ ээлжээтэ уулзалгын үедэ (үнэзалга болоо) хэлхэнэнь гайхалтай. Албанайнгаа уялгын ёһоор энэ хэрэгтэ анхарха ёһотой хүнүүдэй нэрэ обогыньшье дурдаад яхалмал гэжэ тэдэ хэлбэ. Тодорхон дурд-алнуудыг оруулагты гэжэ горгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Г. Прейзер урлалба. Энэл болохотой дурдахал оруулагдаа ха гэжэ би хананоб: «Маанадһаа ямар дурадхалуудые хүлээнэ гэжэбэй? Бидэл таанадһаа дурадхалуудые дуулаха ээргэтэйбди. Хэрбээ таангд юушье хэхэ шадахагүй туйлуур байгаа хаа, нуурикаа ондоо хүнүүдтэ үгыта».

Тимһээ тиктэрээ энэ зүблөөн дээрэ (зарга баригһан саһаань хойшо хсёр долоон хоногой ябажа байгаа-шье хаа) хүнүүдье дары түргэн абэрхын тула хэды квартира хэрэгтэй болохоб гэжэ «арадта алба хэгшэдэй» хэнкиншье нэрлэжэ шадаагүй. Диншье хаа, удаанаар хүдэлжэ хүрэнэ бэшэ гүбди?

В. ВЛАДИМИРОВ, Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

НАЙДАХА АРГА ҮГЫ

Хүндэтэ редакци

Ханаагаа зоболон асуудалуудтаа хэрюу абаха найдалтайгаар танай газеттэ хандаха гэжэ бодооб. Эдэ асуудалууд гансашье минки ханааа зобоодог гэжэ ханаагүй байнаб. Маханай продуктуудта үгтэдэг талонууд тухай хэлэхэ мин. Минки бүлэ августын талонуудта маханай продукт абажа шадаагүй. Талонор абаха юумэн үгы байгаа. Нүүлэй хүүлдэ сентябрийн 7-до баанзатай сонгоһон үхэрэй маха худалдажа байһан магазин олоһомин, наада арсаа. Сентябрьин 5 болотор лэ августын талонуудта маханай продукт наймаалхаар горгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагай (начальник) нүхэр В. П. Гусельников) заабари манда үгтэнхэй гэжэ наймаалагшад шалтаг барига. В. П. Гусельниковтэй телефоор хөөрлэдөөдшье сэдхэлээ хачеһан хэрюу абаагүйб. Юундэ нэгэ харын талон удаадахи харын 1, нүгөөдэн 10, гурбадах 5 болотор хэрэглэгдэнэб (хүн зондо нэмэлтэ ямаршье мэдээсэл хэгдээгүй харин тэдэ августын талонууд июлиньхидэл адли сентябрийн 10 болотор хамаагүй гэжэ эгчгэн байха дөө) гэнэн асуудалдамни сентябрийн 1 болотор талонуудаа хэрэглэхэ гэжэ оролдохо ээргэтэй гэжэ хэрюусаад, сүүлэмнигүи, ларанаб гэжэ шалтаг бараад, трубкаа хаяжархилба. Зүгөөр оролдохо ээргэтэй гэжэшье юун боло-

ноб? Продуктуудые асаралгын сэг гуримшуулагдаагүй, заримдаа удын урда, хойно гү, али могозкийн хаагдахааа урда тээшэ асардаг. Харин асарһан продукт 30—40 минутын туршада худалдажа байлада дууһадаг.

Талон гэжэшэ магадһаа ошоод, худалдажа абахаар найдуулан хэрэг болодог юм гэжэ би ойлгоноб. Тэдэ магадһаа ороод, юушье гүй байхадань аалтайб! Удаадахи харын хэды болотор хэрэглэгдээгүй талон хэрэглэхэ болоноб? Маанадһаа худалдаагүй шалтагаануудһаа боложо, августын талондо маханай продукт абаагүй хүнүүд яаха ёһотойб.

А. РЕШЕТНИКОВА.

РЕДАКЦИНАА: Улаан-Удын горгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагыё даагша Борис Петрович Гусельников талонуудай болзор хунаалта хэды хэды талоннуудаар маханай продукт абажа үрэдэб, тэрэнһээл худалдажа гэжэ хэлбэ. Динлэнхи хүнүүд маханай продуктын орондо колбаса абадаг. Маханай үгы байһан дээрһээ сэг болзор соогоо талонуудаар маха абаха гэжэ найдуулаа аргамингүй. Мүнөө мал үүсэлжэ эхилэ, тимһээз байдал найжарха ээргэтэй гэжэ Борис Петрович найдуулба.

Харин мүнөө дээрэ «үрдиншын» лэ абажа данжа гэжэ хэлэхэ байнабди.

Сентябрь һарада экологическа габшагай һара болон Үдэ му-
рэнэй эрьхүүдмэ алдэб шорой шохойһоо, үлэгдэлхүүдһээ сэр-
бэрлэхэ талаар нинтэ гөродой суббогикн үнгэргэхэ Улаан-Үдйн
госсоведэй Президиумэй шиндэхбэрин тухай манай газетэ мэ-
дээсээ хэн. Байгалийн аюул өөрн хубилтануудмэ оруулаа.
Уланһай үөрлэнхэнтэй дашарамдуулан, энэ бодомжолһон абуулгаа-
окуляр һарада гү, алх хабарай үедэ [байгали хамгаалха ба
байгалийн нөөсөнүүдмэ гамтайгаар хэрэглэхэ талаар госсове-
дэй саг үргэлжин комисси сентябрийн 20 бологатор эсэсэй шинд-
хбэрин абаха] үнгэргэгдэжэ болохо. Мүнөөдэр бидэ Улаан-Үдйн
госсоведэй арадай депутат, экологическа һара үнгэргэхэ Үүс-
хэл гаргагшадай нэгэн, «Экополис» гэхэн научно-практическа тү-
бэй директор А. Мельнигэй статьяе толилохоннай.

Энэ үеэр тэр үеийнхэн "Хүмүүнлэг" гэж нэрлэдэг байсан. Энэ үеэр тэр үеийнхэн "Хүмүүнлэг" гэж нэрлэдэг байсан.

СССР-ой АН-ий СО-гой БНЦ-

лутын Южлагай саана үргэ

100

Никольский поселок шорой суг-

Шана хуурга доро ошожо ха

Үзвэл үлдэрэй үнгэрлэн хойно

Полигон жасалык кыргызча: ер

Бүтээгдэхүүн болон үйлчилгээний үнэ хүүр

14-дуг үзэсгэлнүүдтэй ушараа

Һэн руу орохо. Нүүлэн нүүлдэ би
сэвэй, эмхдэг агаарта бидэнэ

Манай «Экополис» энэ хэр

1. *Chlorophyll a* (Chl a) is the primary photosynthetic pigment in most plants and algae. It is a green pigment that absorbs light energy in the blue and red regions of the visible spectrum. Chl a is essential for the light-dependent reactions of photosynthesis, where it converts light energy into chemical energy in the form of ATP and NADPH.

Удін эрѣ шадарай баг шорс

«Байкалрибпром» нэгдэлдэй д

1950

Тус экологическа гэрээг 16х

DATE

ЭДИР ШАТАРШАДАЙ АМЖАЛТА

Манай Бурядай эдир шатаршад август наарад Болгарин Тетевен хотодо үнгэрэн уласхоорондын турнир эрхим найвар наадаба. Мүрөөсөө нүүдтэ СССР-һээ, НРБ-һээ, ЧСФР-һээ 4 наһа гүйсөөгүй эдир хүүд ба басагад хабсадаба. Бага наһатайнуудыһаа, эдэнэй олонхын эрхим найвар бөө харуулжа үрдинэн байна. Жэшээлхэдэ, Луганскһаа Наташа Кисилева дэлхэйн түрүү нуури эзэлхын түлөө мүрөөсөөнэй үрдахаа СССР-тхи энэ жэлэй март нарын шэлэн абалтын турнирда хоёрдохт хуури, харин НРБ-һээ Милан Васильев дэлхэйн түрүү нуури эзэлхын түлөө 10 наһа гүйсөөгүйшүүлэй мүрөөсөөндэ дүрбэдэх хуури эзэлэ.

Манай эдир шатаршад туйлалта тон ехээр байсуулжа. Юһэ наһатай нэгдэх разрядтай Антон Шомоев хамтын зачедоор арбан эгээн эрхимүүдэй тоодо оролсожо, 10 наһа гүйсөөгүйшүүлэй турнирда нэгдэх хуури эзэлбэ. Арба наһа гүйсөөгүй басагад дундаһаа Таня Ербаканова эрхим найвар наадажа, нэгдэх хуурида гараһан байна. Тинхэдэ зургаатайхан Илья Хахинов одоол эрхим наада харуулаа. Тэрэ мүнөө 17-дох хургуулин нэгдэх класста оробо. НРБ-һээ юһэ наһатай Калли Александровтай хуулын турта шиндэххэ парти шүүгээд, тэрэ арба наһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда хоёрдох хуури эзэлбэ.

Т. ИВАНОВ,
8-дах ДЮСШ-гай тренер.

нимэ арга боломжогүй болообди. Персоналда салхи хүлһэ түлэхын, байсан ба техникэ захиһын, материальна база хугжөөхын тула клуб бүхэн өөһдөө мүнхэ хүдэлжэ олохо эзгэтэй. Тездэшье шэнэ машинануудыг худалдажа абаха хэрэгтэй бшуу. Машинануудай

ТЭСЭХЭ АРГА НАЛАА

Республикын соелой министрствын тусхай шэглэлтэй научно-ислэбэн шэнэлдэ үйлдбэрийн мастерскойннуудай ажалшад энэ найн заншалыг хэргээх гэжэ бодоод, өөһэдынгөө хоёр түлөөлэгшье Москва Ельциндэ элгээбэ. Тэдэниие элгээхэ шалтаганууд аһала байгаа. Гансаһые бэшэ, харин бүхэл дүрбэн шалтаган болоно.

Нэгдэхын гэхэдэ, СНРПМ-гай директор Георгий Алексеевич Ведерниковые ажалһаа гаргаба. Тэрэ энэ тушвалда 1986 онһоо хүдэлөө юм. Тэдэ нимэ ушар үсөөн болодог гэшэ. Ехэнхидэ директорнуудыг «нэлгээхэ», «болоулхэ», «намнаха», «абажа хаяха» эрилтэнүүдыг табидат. Зүгөөр тэдэниие ажалдан хэргээн оруулдаг гэшэ гү?

Хоёрдохын гэхэдэ, соелой министерство СНРПМ-гай коллективые хоёр жэлэй туршада арендада

оруулжа ядаһанхай. Мүнөө аренда моральна талаар хуушаржа эхилэ гэжэ мэдэхэ зуураа, ажалшад предприятие хамтын эд зөөри болгон худалдажа абаха эрилтэ табина.

Гурбадахын соелой министерство өөрөө жаса баридат байһан вад, мэдүүлгэ үгэһэн болзорнуудта анхаралаа хандуулангүй байшоо. Мүнөө болоходо СНРПМ-гай хүдэлмэрилэгшэд 1991 ондо ямар ажал хэжэ байһанаа мэдэхэе болхионхой. Хүсөөнуудыг хальбан шэнэлхэ гү, али гэгэнтэнүүдыг уншаха гүбди гэжэ тэдэ юушье мэдэнгүй. Хоёрдохын зүйтэйл байжа болоо ха. Байжа ондо коллектив 120 тоннын орондо оройдоол 12 тонно тулшын материал абажа, урмаш хухаранхай.

Дүрбэдэхын гэхэдэ, мастерскойннуудай коллектив түрэл соелой министерство

багаханаршые наа анхаралаа хандуулдаг болоһой гэхэн эрилтэ табина. Нүүлэй гурбан жэлэй туршада министрство өөрынөө хүдэлмэрилэгшэдыг нэгтшье дахин урмашуулаагүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй түсб тэдэ 160 процентээр дүүргэһэн байна.

Хүдэлмэрилэгшэдтэ эдэ бүгэдэн хашартай шэнги болошоо. Тинмэһээ тэдэ хоонон үгэнүүдһээ ажал хэрэгтэ хам орохо гэжэ эрид шиндэбэ. Ходоогуудыг Москва элгээгээд, гурбан үдэрэй забастовка үнгэргөө. Соелой министрствын дэхлэд СНРПМ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ анхаралаа хандуулаагүй байхагүй тула тэдэ Советүүдэй талмай дээр өөһэдынгөө пикетүүдыг табяа.

О. ЛЕБЕДЕВ,
манай корр.
Жаргал ХАЛБАЗЫКОВАЙ
фото.

ГЭГЭЭН САГААН ҮДЭР ХУЛГАЙЛНА ГҮ, АЛИ ЯАНАБ?

Городской спортивно-технической клубай (ГСТК) дэргэдэх жолоодолгын курсануудай шагнашад редакцида нимэ бэшгэтэйгээр хандаа.

1990 оной июлин 1-һээ жолоодолгын курсануудта хургаһанай түлөө түлбэри 175-һаа 380 түхэриг хүртээр дээшлүүлэгдээ. 1990 оной февралын 9-нэй ДОСААФ-ай ЦК-гай 56-дах захираһые шалтаг барины, 1990 оной июлин 7-ной ДОСААФ-ай Бурядай обкомой президиумай бюрогой 5-дах тогтоол дотор ингэжэ хэлэгдэнэ:

- а) автомашинуудай сэнгэ дээшлүүлһэнтэй дашарамдуулан (энэ асуудал СССР-эй Верховно Советэй сентабрин сессии дээрэл хаража үзэгдэх гэжэ эзлэлэй материалнуудоор манда мэдэжэ юм);
- б) арадай ажалын зорилгонуудыг дүүргэһэнтэй дашарамдуулан (ямар зорилгонууд бэ гэжэ ГСТК-да манда тайлбарилан ойлгуулжа шадабагүй);
- в) олон жэлдэ хүдэлһэнэй түлөө хүдэлмэрилэгшэдтэ түлэдэг мүнгэ дээшлүүлһэнтэй дашарамдуулан (юундэ хүнүүдэй хармаанһаа энээнине түлэхэ болоноб);
- г) арбан түхэриг хэмжээнэй гашуунэй түлбэри түлэһэнтэй дашарамдуулан (зүгөөр нэгтшье хүн ДОСААФ-ай гашуун болохо тухай мэдүүлгэ бэшээгүй, нимэ үнэмшээгүй байхагүй).

рижуулан найжарууланай ашаар, тэрэниие техникэсэ талаар эрхимээр хангаһанай түлөө хуралсалай түлбэриг дээшлүүлэ наан, манда ойлгосотой байха һэн. Харин бидэ классууд соо шэнэ түхээрлэгшүүдыг, жолоодохын тула шэнэ машинануудыг харуулдаг.

С. СЕЛИВАНОВ, М. КАТУНОВ, Б. ЧЕБУНИН, бүхэдөө 26 хүн гар таблаа.

Энээнине тайлбарилжа үгэхын тула редакци ДОСААФ-ай обкомдо хандаа:

Үнэхөөрөөшье 1990 оной июлин 1-һээ жолоодолгын курсануудта хургаһанай түлөө түлбэри 380 түхэриг хүртээр дээшлүүлэгдээ гэжэ ДОСААФ-ай обкомой ахалагша инженер-экономист Г. И. Чулкина тайлбарилан хэлэбэ. Гэнтэ нимэ шиндэхбэри абтаагүй, харин нүүлэй үедэ городской спортивно-технической клубууд хүшэр хүндэ байдалда оронхой. Энэһээ улам жалан хуралсалай түлөө түлбэри ургаа бшуу. Бүхэ ГСТК мүнөө ашаг олзогүй гэжэ тоологдодог. Хэрбээ үрдандаа найн ба муу клубуудай хоорондо олоһон мүнгэ зөөри хубаарилдаа, хэрэг байдалаа захидаг наа, мүнөө ажалын тоосоондо ороһонтой дашарамдуулан,

сэн 3—4 дахин ургаа бшуу. ДОСААФ-ай хүдэлмэрилэгшэдыг гэрээр, хүүгэдэй сандуудар, хургуулар хангахын тула социальна хугжэлтын болон капиталыг барилгын жасануудыг хугжөөхэ шухала. Гүрэнэй сэнгүүдэй комитетэй хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрэгшэн шалгалтын дүнгүүдээр дээшлүүлэгдэһэн сэнгүүд тоологдожо гаргагдаад, квалификация табигдаа. Тингээ хуралсалай түлөө түлбэриг 320 түхэриг хүртээр доошолуула тухай шиндэхбэри абтаа. Удаагүй бүхэри абтаа. Удаагүй бүхэри курсанууд 60 түхэригөө хөөргэһэн абаха. Энэ тариф 1991 оной январь хүртээр нэбтэрүүлэгдэхээр харуулагдаа. Хожомын тулшэ-турхисын, барилгын материалнуудай сэнгүүдэй дээшлэлһэнтэй, соцстрада элшэлһэнтэй, сонсгатай элшэлһэнтэй, дэлгүүрэй гээгдэг мүнгэнэй, дэлгүүрэй харилсаанда ороһонтой дашарамдуулан, түлбэри дээшлэд ургаа. Тэрэнэй эзэндэ болохо байһыны мүнөө хэлэхэнь хүшэр. Багаамжалан абаад үзэхэдэ, багад түхэригөө доошо бхшэ болохо ха хүн бүхэн шэ шэнэ мүнгэ түлбэри эдэ шэнэ мүнгэ түлбэри хураха аргагүй юм бээ. Гэбшье ГСТК-да бэшэ арга боломжо үгүй.

С. МАРФИЦИН,
ИГУ-гай студент.

ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛ

ЭНЭ зоболонгы бэ дээрэ мэдэрһэн хүн лэ хоёр байха гэшэ ямар бэ гэжэ ойлгохо. Харадаггүй хүмүүдэ илангала гүрэнэй, обществын дэмжэлгэ, минн юрын хүнүүдэй энэрхы хандалга хэрэгтэй ха юм.

хоёр хүнүүдэй Бүхэрессин бүлгэмэй Бэшүүрэй эхин эмхи дүшэн жэлэй хугасаа соо хүдэлмэрилнэ. Тус бүлгэм байгуулаа тон хэрэгтэй болоһон юм. Холын тосхон хууринуудта байдаг хараа муутай гү, али хоёр инвалидуудта туһалха хэрэгтэй байба. Хоёршуулай Бүхэрессин бүлгэмэй правлений хуурил болгоннуудта энэ талаар элсүүлэггүй наа, хэрэгтэй зондоо туһаламжа хүргэжэ шадаагүйбди гэжэ ойлгоһон байна. Тингээ ВОС инвалидуудай эрилтэ хэрэглэмжүүдыг хамгаалаһан болоһон юм. Мүнөө үедэ манай эхин организацида зуу гаран хүн тоологдоно. Инвалидуудта тусгаар хүнгэллэлтэнүүд тогтоогдонхой вад даа. Тэдэ өөрынөө район дотор түлөөлэгшүүгөөр ибэдэг, санаторно-курортно аргаамжада түлөөлэгшүүгөөр ибэдэг, санаторно-курортно аргаамжада түлөөлэгшүүгөөр ибэдэг. Мүн ажалын асуудлыг уншаһын тула түлөөлэгшүүгөөр гү, али 10 процент түлбэртэйгөөр минифонануудар зангалдаг. Тингээ райсобесэй социальна зангалтын та-

Ээлжээгүйгөөр автобус үгыт...

лаар хүдэлмэрилэгшэд ганса бэе ба үндэр наһатай инвалидуудыг гэр байрадан хангадаг: тэдэндэ эдэе хоолынь, эм дом худалдажа, абадаг. Тэдэ энэ талаар бүхы юумэн найн бэшэ. Нийтын эмхинуудэй, худалдаа наймаанай, пассажирска транспортын, магазинүүдэй, хэлхэ холбооны үзэлай зүгһөө манай инвалидуудта ехээн бэрхшээлнүүд ушардаг. Нүүлшын жэлнүүдтэ худалдаа наймаан хоморой эд бараануудыг, мүн үдэр бүрин хэрэглэмжын зүйлнүүдыгшье худалдан абаха талаар манай эрилтэнүүдыг дүүргэнгүй. Нарадаа нэгэ дахин манай ишэ эрдэг автолавка тамхынь, кондитерска зүйлнүүдыгшье асардаггүй. Эдэ бүгэдэһөө гадна инвалид хүн ямар нэгэ ходоо газарһаа город эрэхэ габал, ээлжээгүйгөөр автобустыгшье нуужа шададаггүй. Ехээр бүлгэлдажа жүдэхбэл, арай гэжэ автобусто нуууаш. Тэдэ хоёр зон ингэжэ ябажа шадаха аал.

га тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Манай эндэ, Бэшүүртэ жэл шэхуу нюдэнэй врач үгы. Тэрэ бидэндэ тон хэрэгтэй ха юм. Харин Улаан-Үдэ ВТЭК гарахаа ербэл, инвалидуудтай 88-дахи түхэлэй саарһашье бэшэжэ шадахагүй байна ха юм. Олонхиднай город ВТЭК-тэ ошожо шадахагүй юм. Хотоодо танил, түрэлгүй, орохо газаргүй наа, лагаад эрхэ хэбшэ! Тинмэһээ ВОС-ой правлений урда манай райондо гурбан нарадаа нэгтшье дахин ВТЭК эрхэгүй юм гү гэхэн асуудал табинабди. Социальна хангалгын талаар министрэй орлогшо Я. Шиммерев хоёршуулай Бүхэрессин бүлгэмэй пленум дээрэ нэгтэ энэ асуудал шиндэхбэди гэжэ найдуулан байгаа. Тэдэ ямаршье дүнгүүд үгы. Бидэ энэ асуудалаа райсоветэй гүйсэдкомдо, главврач Э. Дугаровой урда табла һамди. Тэдэ сагай үнгэрбэшье, хэрэгнай үнөөхил хандаа.

И. МОСКВИТИН,
ВОС-ой Бэшүүрэй эхин организациин түрүүлэгшэ.

Манай зуун жэлэй 50—60 аад онуудта Зүүн Саяаны геологическа шэнжэлгэ эхлэлтүү эхлэе юм. Москва, Ленинград, Нижний Тагил, Эрхүү, Улаан-Удэ гэхэ мэтэ хотонуудай геолог эрдэмтэд Ахада олоор ушардаг бэлэй.

1938 оной зун би 16-наһатай хуруун нургуулин амаралтада Тустайн геолог-буулга-барин партида маршрутна хү дэлмэршэн боложо эрэлэн байгаа. Энэ партиин начальни хожомоо Зүүн Саяаны мэндэжэ шэнжэлгэшэ болоһон алдэртэй. Федор Кырьякович Волкованов тэрэ жэл гурбан жэлэйгээ шэнжэлгын ажал сорсолхоо буулгабарин эхэн бүхэ талмайнууд дэргүүрээ абаха зорилготой хэн. Тинимэ бидэ үсөөн хүн байгаа. Дүрбэн хүнөө бүрдэнэ, доро дороо эмээл моритой, үшөө ашааһан гурбан моритой манай парти зунай нэгэ сэлмэг үдэр Орлик нууриһаа мордоо хэн.

АЛИБЕРЭЙ ХАРГЫГААР

Батоголой уурхайһаа аяншалгыннай зам эхлээ бэлэй. Тингэжэ эдирхэн хаадаа нютагайнаа баялгатай танилсажа, эртэ урда сагта болоһон ушарнууды мэдэжэ, түүхын эхин булагһаа эмсэжэ золтой байгаа бэлэй.

Тэрэ үедэ Батоголой графит олооборилгын уурхайда зунай үедэ оройдоол 20—30 шахтер ажалладаг байгаа. Зундаа бэлдэн ашагта малтамалаа үбэлдөө мүйлхэн харгыгаар ашаанай моридоор Эрхүү хото шэрээ абааһадаг бэлэй. Энэ радиостанци, магазин, шахтернуудай хамтын байра түхээрэгдэнхэй хэн.

Манай начальник Ф. К. Волкованов Батоголой уурхайн "Алиберей" нонин түүхэ тухай хөөржэ, Алиберей барихан харгы, ипподром, үбэлэй сөөд харуулба.

"Об отыскании графита в Восточной Сибири" тавагустским первооткрывателем купцом Алиберей гэнэн мэдээсэл (Вестник ИРГО, 1858 г.) соо Алиберей өөрөө ингэжэ бэшэһэн юм: "1846 ондо наймаанайнгаа хэрэгээр Зүүн Сибирь ошоходоо, графит шулуу олохо хүсэлтэй Саяанай хадаануудай баялгуудтай танилсажа, Хитадай хилин хажуудайн хэдэн (хэмжээнүүд) хэмжээнүүдэ үзөөб.

Тинимэ тулаада нэгэнтэ бэшэ Эрхүү, Хята, Белая, Аха голнуудай хоорондуурхи хадаануудайр абагдаа. Үни удаан абадал, хоидолой-хуудэ энэ минералай үндэһэн уурхайе Саян хадаануудай дунда Батоголой харьдагай хүнды соо олохо золтой байшооб."

Удаан саг соо энэ мэдээсэлдэ үнэмшжэ, Алиберей Батоголой уурхай түүрүүшнхээ нээһэн хүн гэжэ тоолодог байгаа. Үнэн ушарынь С. И. Черепанов өөрынөө "Отрывки из воспоминаний сибирского казака" (Казань, 1879 г.) гэнэн ном соогоо элрүүлэ. С. И. Черепанов 1838 ондо приставаар алба эхэн юм. Нэгэтэ буряад аугуушад Черепановта туулга асарнабди гэжэ энэ графит асаргаа хэн ха. Тэрэ асарһан графидынь Черепанов 1847 ондо Петербург абаашаа, харин тинхэдэнь полковник Бареннов шэнжэлжэ, дээдэн шанартай графит гэжэ мэдүүлхэн юм.

Финансын министр байһан Вронченко энэ уурхайе гүрэнэй мэдэлдэ абажа шадаагүй байһан дээрэһээ Черепановта үмсэдэнь үгэжэрхнхэн гэхэ. Тэрэнь дам саашаа 300 түхэркөөр Алиберей өөрынөө эрхыгэ худалдажархнхэн юм. Тэрэ үедэ эрхим шанартай графидай сансхан Борроудельска уурхай Ангиде хоһоржо, дэлхэй

дээрэ эрхим шанартай нарандашай графиды үнэ сэн дээшлэнхэн юм.

Алиберей Батоголой графиды нарин нэгтээр шэлэжэ, тэгшэ найханээр мүйлхэн хөөрөөд, найдамтай бүхөөр абаалжа, 7000 километр зайдахи Нюриберг хотын А. В. Шаберай керандаш бүтээдэг фабрикада абааһадаг болобо. "Сибиринин Алиберей графит" гэнэн бэшэгтэй керандаш Шаберай фабрикада гаргагдажа, хураг суу холо ойгуур тараһан юм тэлсэдэг.

Алиберей хомхой хобдог эдлүүришэн байгаагүй гэжэ тэрэниинэ шэнжэлгэшэ А. Ячевский тэмдэглэһэн байдаг. Холын гархаа, олоһон, хүшэр хүндөөр абадаг малтамалай уурхайе ашаглахадаа, Алиберей гансал өөрынгөө баяжаха тала хараагүй, зүб мүрөөр ашаглахы

бүтэды харахадаа, хомхой хобдог хүн эгсэ харьдаг өөдэ нимэ үргэн харгы бариха, харьдагай оройе шэмэглэжэ, мүнхэ зөөрнөө гаргахагүй байһанниинэ лабтай гэжэ үнэмшмөөр.

Тэрэ зундаа манай хүнгэн отряд Батоголоо мордожо, хорог гол үсгэжэ, элшэрэй шүрбэлэн шулуунай уурхайе шэнжэлгэшэдэ хүрөөд, Самартын алта бэдэрэгшэдээр уулзажа, Хита голыг урууджа, Зүүн Саяанай эгээл үндэр Оспын далаагаар Олот мүрэн ороо бэлдэбди.

ОРЫЛНУУДЫЕ ДАБАЖА, НОМУУДЫЕ УНШАЖА...

Түрүүшын аяншалга зүрхэ сэдхэлхы дүүһэн ээлжэ, тэрэ гэнэнхээ хойшо нэгэ "убшантэй" шэнги болошоо бэлэйб. Хабар боложо, сэгсэг ноогоной халбаржа, хангай дай-

гама сэгсэр Мүнхэ харьдагай хормойгоор Ахин адагай харьдага абаһанаа П. А. Кропоткин ингэжэ бэшэнэ: "...Энэ арюун харьдага, төө хара байсануудай хоорондо, заяанай хублэ номшо соо абахадаа, гэнтэ үлэхэн галзуу шуурганһаа гү, али түргэн аадарһаа хорохо аргагүйдэжэ, тойроод нэгэшье тэмдэггүй дайдыг тарахадаа, хүнэй досоо бурхандаа хүгэдэмэ хүзэг айданан хүрөөдхнээ."

"Ахада Ниагара олоогүйшье һаа, нимэ гөө найхан тизаар дайдаг танилсаһанаа халаглангүйб" — гэжэ Ахада абаһанай удаа Кропоткин бэшээ бэлэй. Географ Кропоткин Зүүн Саяаниинэ шэнжэлгэдэ нилээд эхэ хубитыха оруулаа. Эрдэмтэд сооһоо түрүүшынхээ Ахин вулканууд тухай бэшээ. Тэдэнэй

мүн, Хадын инженер С. П. Перетолчин 1914 оной июль нагада вулканууды шэнжэлжэ абаһанаа наһа бараһан юм. Энэнь тухай С. В. Обручев "Жизнь и смерть С. П. Перетолчина" гэжэ очерк дотороо эли тодоор бэшээ. (С. В. Обручев, "Жизнь и смерть С. П. Перетолчина" М., 1973 г.). Энэ очерк соогоо С. П. Перетолчиний хайшан гээд наһа бараһан тухайнэ эли харюу үгэһэн байдаг. Юуб гэхэдэ, Перетолчиний хайшан гээд наһа бараһан тухайнэ эли харюу үгэһэн байдаг. Юуб гэхэдэ, Перетолчиний хайшан гээд наһа бараһан тухайнэ эли харюу үгэһэн байдаг.

С. П. Перетолчин хадаа Зүүн Саяануудай мэдээжэ шэнжэлгэшэ мүн. 1898—1907 онуудта Мүнхэ-Сарьдагыг, Хүбсэгэл далайе шэнжэлхэн юм. Бэшэшье газарнуудаар абаа хэн.

1964 ондо тэрэ модон хэрэгэһэн дээрэ Перетолчиний нэрэ, обог бэшээтэй байгаа хэн. Хожом, 1978 ондо абахадаа, хэрэгэһэнэй унаһаны шулуу обоолжо, дахин бодхоһон байгаа. Харин хэрэгэһэнэй эд гуулин самбар дээрэ нилэлгэдэн бэшэг үгы байгаа юм. Минин ханахада, һүүлэй сагта дан олоһорхон аяншалгашад эндэ эхмэгтэй ха.

1915 ондо тэрэнэй хамган Вараара Ивановна үбгэнэйнгөө наһа бараһан газарта шудхамал шэрэм хабтагай тодохо ханаатай ерэлхэн юм гэжэ нютагаархын хэлсэгшэ хэн. Гэбэшье энэ эхнэр тэрэ сагта харьдаг уула дабажа, гаража шадангүй тэхэрхэн байгаа. Үни удаан саг соо тэрэ бэшэгтэй шэрэм хабтагайнь олодоггүй хэн. Һүүлдэ тэрэ шэрэм Монголжоной нэгэ гэрхээ олодоһон юм. Тингэжэ 1987 ондо тэрэ шэрэм одоол "байрадаа" хүрөө хэн. Буряадай аяншалагшад тэрэниинэ С. П. Перетолчиний наһа бараһан газарта абааһажа тодохо.

Сергей Владимирович Обручев тухай дуулаагүй, тэрэниинэ мэдэхгүй хүн Ахада үгы гэбэл, алдуу болохогүй. Орлогой нэгэ гудамжада нэрэнэ үгтэнхэй. Тэрэ хадаа академик Владимир Афанасьевич Обручевой хубуун. 14 наһатайдаа эсгэгээ дахажа, аяншалгануудтань хабөөдөлсөжэ, саашадаа суута аяншалажа, эрдэмтэн болоһон юм. Ленинградей университетэй географин факультетэй профессор, 1933 ондоо СССР-эй Наукануудай академийн гэшүүн-корреспондент болоһон юм. Олон номой автор.

С. В. Обручев Ахада түрүүшынхээ 1939 ондо ерээ хэн. Тинхэдэ тэрэнэй газаршанаар суута аугуушан Дэмбэрэн Арданович Мунжонов болоһон, саашадаа тэдэнэр дүтын нүхэд болоо, хоорондоо тодо бэшэл сэдэг байгаа.

Аха нютагай түрүүшын шэнжэлгэшэдэй абажа ошоһоор олон жэлүүд үнгэрбэшье, тэдэнэй алдар нэрэ азынхидай дурсаалда хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй юм.

Аха нютагай бээс даанги район болоһоор 50 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэ гэжэ байхада, эдэнэй нэрэ соло дурдангүй гаржа аашье болохогүй байба.

К. ТУЛУЕВ,
журналист.

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

ЗҮҮН САЯАНИИЕ ШЭНЖЭЛЭГШЭД ТУХАЙ

оролдоо. Өөрынгөө үе сагта тэрэ түрүү үзэл бодолтой, урагшша ханаатай сойлшон, уран зохиолшын маягтай хүн байгаа гээд А. Ячевский бэшэнэ. Үнэхөөрөөшье Алиберей нимэ ханаа бодолынь тэрэнэй Батоголодо гэжэ байһан ажал абуулгыг гэршэлнэ.

1958 ондо бидэнэр тэрэ холын сагта Алиберей барюулан "Алиберей харгы" гэжэ нэрэнэй харгыгаар далайн норууһаа 2500 метр үндэртэй Батоголой харьдага аяншалгада гарга бэлэйбди. Нимэ харгын, үнэхөөрөөшье, уран гоёны сэгнэжэ шадаха, дээдэн үндэр ханал бодолтой хүн барюулаа гэжэ мүнөөшье үни удаан сагай үндэрхэн хойно ханадагби.

Тэрэ үедэ анха түрүүшынхээ хадалин хабшуу Ахада гэрээр абадаг үргэн харгы хараа бэлэйб. Харгын эрмэгтэ гоё найхан шулуун обоолоотой, уран гоёор баригдаһан хүүргэнүүдэй үлгэдэлүүд, харгын нугалаа бүхэндэ амарха, доошоо шэртэн харамаар хорёолоотой талмайнууд, харабша доро гоё найхан хуудалнууд түхээрэгдэн байгаа. Талмайхануудыг тойруулжа, үхэр нодонэй эшэнууд хуулгагдаһан, үшөө болоогүй жэмсэй баржыжа байханы харагдаа хэн.

Харгыгаа мүйхэн харьдагай оройдо гарахада, хүнэй үнэмшхөөр бэшэ арюухан талмай харагдаба. Энэнь мори урилдуулдаг ипподром байба. Хоёр-гурбан дахар харгынуудын хоорондуураа элдэб азын шулуухануудаар шэмэглэгдэжэ гоёогдонхой. Хэнэйшье мэдээжэ, харьдагай оройгоор амаршье халхин үлэхдэг шуу. Энэниинэ сагта ахтар шүсэтэй хорон хараада абажа, Алиберей харьдагай оройдо үндэр зузаан шулуун хана бодоһон юм. Халхин халхалһан ханын доро харабша, хуудалнууд, томоууд анза бүрчин шулуун хүнэй нодэ жүррилуулан хэбтээ хэн. Энэ үзэмжэтэ талмай дээрэ Алиберей сэгсэр найхан эхэнэр сэнгэдэг байгаа гэжэ түүхын хууданан гэршэлнэ. Эдэ

дын ногоорхоодо, зосоомни нэгэл танигдаагүй уйдхар бин боложо, хада уулын үндэр тээшэ татадаг болоо хэн. Нүхэд геологуудайнгаа ерэхыг үдэр бүхэнниинэ тооложо хүлээдэг бэлэйб. Нилээд олон жэлүүдэй туршада геологическа партинуудта хүдэлжэ, түрэл нютагаа, Зүүн Саяанай олохон гол горхон, тайга хубшыг нэгэ-ото абаа хэм даа.

Геолог-альпинист Володя Ерховтэй Мүнхэ Сахан, Топографуудай орой ба бэшэшье олон "гурбан мангатай" — орьёл үндэрнуудыг дабажа гараһанаа омогорхон ханагаһаа. Эдэ абадалнуудай үедэ уйдхар гашуудалтайшье ушарнууд тохолодоо, Шудхалай голыг эхиндэ сугтаа маршруда абаһан залуу геолог Геннадий Малыгинай бэлсэгсегһаа халижа, наһа бараһанниинэ хээдэшье мартагдангүй.

Генэ нүхэрөө бидэ Орлик нууриин асаржа хүдөөлөө бэлэйбди. Геологуудай түрэл нютагаа шэнжэлжэ абахадаа нютагайнаа баялгыг алаһа хайн мэдэхэ болоо хэм. Тинхэдэ Зүүн Саяанай түрүүшын шэнжэлгэнүүдээр нилээдгүй нонирзоо хүм. Тэдэн тухай олон ном уншааб. Тэдэнэй зариман тухай тобо тодыгээр хөөрэхэ дуран түрэнэ.

Географ-эрдэмтэн, бүхэ дэлхэйдэ мэдээжэ революционер-анархист Петр Алексеевич Кропоткин манай нютагаар нонирходог байгаа гэжэ дуулахадаа, баял үнэмшмөөр бэшэ байгаа. Тээд энэн тухайнэ "Поездка в Окинский каравул" (Записки Сиб. отд. Русского геогр. общества. Иркутск, 1867 г.) гэжэ өөрын тэмдэглэл соо архытер бэшээтэй. 1865 ондо П. А. Кропоткин Эрхүүгэй генерал-губернаторай тусхайта хэрэгүүдэй алба хаагшаар томилогдоод байхадаа, Ахада Канада США хоёрой дундах Ниагараһаа үндэр томо хүүнур бин юм гэжэ дуулаа, энэниинэ үзэхэ, гэршэлжэ гэжэ өрээ ха. Нүхэн Дабаа дабажа, нюдэ хар-

нэгэн хожомоо Кропоткинэй нэрээр нэрлэгдээ. Түрүүшынхээ Тамгата гэжэ байсада зурагдаһан "Ахин бэшэгүүд" гэжэ алдаршаһан ликтографуудыг шэнжэлхэн, тэдэн тухай бэшэһэн юм. Хожом хойно Кропоткинэй бэшэһэнэй удаа тэрэнэй мүрөөр академик Окладников эдэ ликтографууд тухай ханамжаа хэлэһэн юм. П. А. Кропоткин тэрэл 1865 ондо энэ руу абахадаа, Алиберей орхихон Батоголой уурхай ошожо хараһан, мэдээсэл бэшэһэн юм. Алиберей Батоголоо шамдуу түргэнөөр, нэгэ юумэндэ намйууландал арилһыг гэршэлжэ, Кропоткин ингэжэ бэшэнэ: "Шахта соохи машинануудынь, амбаар соохи ээр зэмсэгынь хүшэгдөөгүй, гэрнуудынь сонхоор харахада, столнууд дээгүүрнэ скалтерт дэлгээтэй, аяга шанага таблантай, эздэнь мүнөө һая гэрхээ гараһан мэтэ", "Юундэ Алиберей тэбдэн, мэдгэн эндэһээ нүүгээб" гэнэн Кропоткинэй асуудал мүнөөшье болотор харюугүй байһаар, үе сагай нюуса боложо үлэнхэй.

1964 ондо Хойто Ахин геологическа партида хүдэлжэ байхадаа, Ахин вулканууд дээрэ ошожо, нүдөөрөө хараха золтой байгаа. Эдэ вулканууд Жомболог голыг адагта юм. Тэдэнэй дэлбэрхэдэ хайлан урдаһан шулуун (вулканай лава) Жомбологой голыг дүүрэн дараа, Ахин гол соо ураскалын тогтоһон юм. Манай ахаархын тэрэ вулканай лавыгэ "шэбээ" гээд нэрлэнэ. Энэ шэбээ гаталан гарахангэс гаталтай. Оюргүй гүнзэгы габанууд, тамын оорто сомгодоһон мэтэ ербагар хара шулуунууд архайдажа хэбтэнэ. Гай Дулма хаванай бүлчин хара шулан эдэ шулуун боложо тогтошоо гэжэ домогто үнэмшхөөр лэ ха.

Вулканууд тээшэ дүтэлхэдэ, шэбээгэй захата модон хэрэгэһэн харагдаа хэн. Энэ хадаа С. П. Перетолчиний ами табихан газарта хэгдэн хэрэгэһэн

фестивальда хабөөдөлсөһан холын айлшад, республикын ажалшад шэнэ фильм соо буулгадаа.

Баримтата фильмүүдэй бүхэроссин конкурсын лауреат, "Шанс" гэнэн мэдээжэ фильмын автор С. П. Пингин тус фильмын режиссер болоһон байна. Тинхэдэ сценарийнь Эрхүү хотын уран зохиолшо Марк Сергеев манай республи-

линь залуу поэт Баир Жигмитов хоер найруулан бэшээ юм.

Шэнэ кинокартина соогоо манай республикын үнгэрхэн ба мүнөө үеын анабайдал, арадай ёһо заншал үргэнөөр харуулха зорилго урдаа табинабди. Бидэнэр Байгал далай сооһоо, үһэн дороһоо, агаарһаа олон тоото кадруудыг буулгажа, харагдаа хужар-

луулха болоһонди. — гэжэ фильм фильм буулгагшад хөөрэнэ.

Кино буулгагшад байгаа оной дүүрэтэр бүхэ хүдэлхэ рнээ түгээхөөр гараалжа. Тинн ерэхэ жэлһээ республикынай ажалшад, айлшад үргэн Буряад орон тухай шэнэ фильм хаража үрмашан баярлаханы дамжаагүй.

Н. БУДАЕВА.

БУРЯАД ТУХАЙ ОРОН

Зүүн Сибирин кинохроникын студийн бүлэг кинематографистнууд Буряад орон тухай шэнэ фильм буулгажа эхилбэ. Республикын Министруудай Советэй захилаар буулгагдаһан үнгэтэ энэ фильм соо Ивалгын дасанда болоһон Майдарай найндэрэй үе харуулагдана.

"Байгал — дэлхэйн субад эрдэнэ" гэнэн уласхоорондын

ТОСХОН УРЯАЛНА!

БУРЯДАЙ М. Н. ЕРБАНОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ
СОВХОЗ-ТЕХНИКУМ

удаадахи мэргэжлүүдтэ хургахаар 1990—1991 онуудай хуралсалай жэлдэ үдэрэй отделенидэ хурагшадые нэмэжэ абахаар соносохо:

8 классай бааза дээрэ — агрономи;

8—10 классуудай бааза дээрэ — ветеринари, зоотехни;

10 классай бааза дээрэ — зооветеринари.

Оролтын шалгалта сентябрийн 15 болотор. 8 классай бааза дээрэ орогшод бүхы мэргэжлүүдтэ ород хэлээр (диктант), математикаар (сэжээр) оролтын шалгалтануудые ба-

риха; 10 классай бааза дээрэ ород хэлээр болон литературараар (сочинени), химээр (сэжээр). Совхоз - техникумдэ орогшод хамтын байраар, 45 түхэриг стипендиер хангагдаха.

Манай адрес: Улаан-Үдэ хот, Трубочевэй үйлсэ, 140, 1, 17 дохи автобусуудаар «Техникум» гэхэн буудал хүртээр ошохо. Телефонүүд: 3-33-82, 3-18-98.

КОНТРАКТЫН ЕҢООР ХИЛЫН СААНА

«ЭЛЕКТРОСБЕМОНТАЖ» ТРЕСТ УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН 12-ДОХИ ПРОФТЕХУЧИЛИЩТАЙ ХАМТА

10 классай бааза дээрэ 10 нара соо хураха болзортойгоор электромонтажай мэргэжлэдэ хурагшын тула хурагшадые абана.

Училищи дүүргэгшэд хуралсалаа дүүргэдэ, 2 дохи ТЭЦ-тэ хүдэлхөөр эльгээгдэх, дуратай хүнүүд байбал, нимэ городуудта хүдэлхөөр эльгээгдэх: Гусинозерск, Шэтэ, Хабаровск, Владивосток, Красноярск, 3 жэл соо хүдэлхэнэйнгээ хүүлээр хэлсээ баталжа, харин гүрэнүүдтэ (Ирак, Греци, Инди, Куба) хүдэлхэ арга боломжотой байха. Дундуур салин хүлхэн 350 түхэриг, тарифна ставканаа командировочно 30 процент түлэгдэдэг, 2 дохи ТЭЦ дээрэ 0,4 поясной коэффициент түлэгдэхэ. ху-

ража байха үедөө трестын тоосоогоор В, С категориин жолоошой, газоэлектротехникууранай дүтэрхи мэргэжлүүдые абахада болохо, 93 түхэриг стипенди түлэгдэхэ.

Хурагшадай хуража, хүдэлжэ байха үедэ гүйсэд түхээрэлгэтэй хамтын байра, 3—5 жэл соо хүдэлөөд байхада квартира үгтэхэ.

Манай адрес: Улаан-Үдэ хот, Краснофлотская үйлсэ, 2, 12-дохи ПТУ, 14, 36, 37-дохи автобусуудаар «41-дхи квартал» гэхэн буудал хүртээр ошохо.

ЭРХҮҮГЭЙ ГҮРЭНЭЙ УНИВЕРСИТЕТ

Түүхын, хэлэ, бэшэгэй, юридическэ, математическэ, физическэ, геологическэ, географическэ, химическэ болон биолого-хүрлэнэй факультедуудтэ орохын тула 9 нарын заочно бэлдэхлэй курсануудта шагнагшадые абахаар соносохо.

Дунда хургуули дүүргэһэн ба хургуулиин дүүргэлтын классуудта хурагшад курсануудта абтаха.

Университедэй заочно курсануудай шагнагшадта хуралсалай түсэб, методическа заагаринууд болон шалгалтын даалгаваринууд эльгээгдэхэ, тинхэдэ шалгалтын хүдэлмэринүүдтэ рецензи үгтэхэ, бэшмэл консултациянууд хэгдэнэ.

Программа амжалтатайгаар дүүргэһэн заочингууд июль нарада үдэрэй 2 долоон хоногой курсанууд консултациянуудта уригдаха.

Мэдүүлгэ абаһанай ба түлбэри түлэһэн тухай кантион абаһанай удаа абтаха (факультэдые, мэргэжлэе зааха, түүхэшэдтэ хари хэлэе зааха).

35 түхэригэй түлбэри (хуралсалай бүхы болзортойгоор) университетэй расчётно счёдо почтоор № 000140088 Жилсоцбанкын МФО-гой Оперто Эрхүү хотын 125015 гэхэн адресаар эльгээгдэхэ.

Курсануудта сентябрийн 25-наа абажа захиалха.

Курсануудай адрес: 664003, Эрхүү-3, а/я 138, университет, бэлдэхлэй курсанууд, тел.: 24-61-94.

Молодежь Бурятии

ГАЗЕТЫН УНШАГШАДТА НАНУУЛНАБДИ!

«Бурядай залуушуул» газетын уншагшадта нануулнабди! Улаан-Үдэ хото соогуур, СССР-эй бусад городуудта квартира нэлгэхэ хүсэлтэй байбалтай, «Услуга» гэжэ квартирануудые нэлгэдэг ин-форматүб таанадта туһалха.

Манай адрес: Мелькомбинат поселогой ажаһуудалай эриптэ-нуудые хангадаг байшан, Тулаевэй үйлсэ, 150, воскресенинхэ бэшэ үдэрнүүдтэ 9-ноо 17.30 болотор үдэр бүхэндэ.

АБН. 45 — Красноярск хизаарай Ачинск хотоһоо 2 ком-натно гүйсэд түхээрэлгэтэй квартира, 3-дахы даххар, 2 ком-натно гү, али Эрхүү, Томск, Улаан-Үдэдэ огородтой гэрээр нэлгэхэб.

АБН. 105 — 3 комнатно гүйсэд түхээрэлгэтэй квартира, 4-дахы даххарта, 42 кв. м. 36 дүрбэлжэн метрхээ бага бэшэ найжаруулагдаһан 2 комнатно квартираар нэлгэхэб.

Эдир

техникуудэй республиканска станции

хургуулинууд болон ПТУ-гай техническэ кружогуудта хурагшадые абана:

- аэромоделировани,
- судомоделировани,
- радиотехническэ,
- фотографи,
- транспортн эхин моделировани,
- техническэ эхин моделировани,
- ракетомоделинэ,
- машинопись,
- картинг,
- кинодемонстраторнууд,
- мотоциклистнууд,
- уран шудхалаа,
- спортивна радиопеленгаци,
- богони долгиной холбоон.

Иймэ адресаар 9-ноо 12 болотор, 14-ноо 17 сар болотор суббото, воскресенинхэ бэшэидэ үдэр бүхэндэ бэшэлгэ хэгдэнэ: Свердловэй үйлсэ, 6, 3, 4, 5, 25, 26-дахы номернуудтай автобусуудаар «Банзаровай талмай» гэхэн буудал хүртээр ошохо, 1, 2, 7, 13, 14, 30-дахы номернуудтай автобусуудаар «Куйбышевэй үйлсэ» гэхэн буудал хүртээр ошохо.

ТИВИКОМ БАЯР ХҮРГЭНЭ

Манай түрүүшын потерейдэ хабаадалсаһан бүхы телехарагшадта баяр хүргэнэ. Өөрынгоо квантаци дээрэ 051 гэжэ гурбан тоо бэшэһэн хүн золтой байжа, манай түрүүшын органса шүүбэридэ хүртэбэ. ТИВИКОМ-ой счёдо 5 шалгалтын үдэрэй туршада 7863 түхэриг ороһон байгаа, тэрэһнээ 25 процентн шүүбэридэ түлэгдэхэ.

ТИВИКОМ нэгэ хүнэй олон квантаци абажа, түлэһэнэй түлөө ороһон мүнгэнһөө нэгэ процент хэмжээе тусгаар шанда үгэхөөр тогтоогоо. Августын дүнгөөр нүхэр Ильясов нимэ шанда хүртэбэ.

Бидэ таанадта амжалта хүсэнэбди. Потерейн дүримүүд тэрэл хэбээрээ үлэнэ. Сентябрьин 25 болотор түлэһэн хүнүүд удаадахи тиражда хабаадаха. Октябрьин түрүүшын үдэрнүүдтэ тираж болохо.

ТИВИКОМ-ой дирекци.

Бурядай АССР-эй Министруудай Советэй дэргэдэхи нийтин эдээ хоолой управлени сүлөөтэ наймаанда худалдахаар ба хэлсээтэ еһоор нэлгэхээр удаадахи зүйлинуудые дурадхана:

- пирожки баридаг АЖ-3П гэхэн автомат;
- картаабхын ЛСК түхэлэй сульфитацин лини;
- мүйлһэ хүргэдэг генератор;
- зунай наймаанда хэрэгтэй ТС-2 гэхэн эбхэгдэмэл харабшанууд;
- зунай наймаанда хэрэгтэй ПНР-эй үйлдбэрийн «Конвалля» гэхэн мебель;
- жэгдэрүүлгын ПУС-3000 гэхэн талмайханууд;

- ВЦ4-75-12,5 VI гүйсэдхэлэй вентиляторнууд;
- КНЭ-50 гэхэн электрокипательнигууд;
- «Делрия» гэхэн киоск-нууд;
- жэмсээй шүүһэнэй автоматууд;
- овоц хэршэхэ МРОВ-160 гэхэн машинанууд;
- картаабха өрилгэха КНА-600 гэхэн түхээрэлгэнүүд;
- пионерлагерьнуудта ба

- бусад предприятинуудта хэрэглэгдэхэ түмэр мебель;
- халбаганууд, нэрэнууд;
- 1, 2, 3 кг. багтаамжатай саархан туулмагханууд;
- жэбэрдэггүй буладаар хэгдэһэн плитэ дээрэ табиха тогонууд;
- полуфабрикадуудые хэхэ хайрагууд;
- шэрэм субардаанууд;
- хургуулиин табурет;
- боошхонуудые табиха табурет;
- хажануудые шэмэглэлгын панельнууд.

Иймэ адресаар хандахадатай болохо: Улаан-Үдэ хото, Коммунистическая үйлсэ, 22.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД!

Түүхэтэ хото городуудай шэнэлэн нэлбэлгэ эрхилдэг Түбэй научно-шэнэлэлгын ба проекти институт «Байкалтурист» РХО-гой захилаар Байгалай региондо амаралта ба аяншалгыг хүгжөөлгын генеральна системэ зохион байгуулна. Энээнэй түлөө ажаһуудаг газартаа амарха хүсэлтэй нютагай хүн зоной наанамжа бодол хараада абаха хэрэгтэй. Та энэ анкетэдэ бэшээд, тэрэнээ «Байкалтурист» РХО-гой адресаар эльгээгдэг: 670010, Улаан-Үдэ хото, Толстойн үйлсэ, 3, «Анкетэ» гээд заагты.

«ТАНАЙ АМАРАЛТА» ГЭХЭН АНКЕТЭ

1. Та хаана амаралтаа үнэргэхэ хүсэлтэйбтэ?
1. Ажаһуудаг газартаа:
а) Байгалай эрьедэ;
б) Байгалай эрьедэ бэшэ.
2. Ороной бусад районуудта гү?
- II. Өөрынгоо ажаһуудаг газарта амархадаа, та путевко хэр зэргэ хэрэглэнэйб гэжэ наанадгбтэ?
1. Жэл бүхэндэ.
2. Нэгэ жэл путевкоор, нугөөдэ жэлһын өөрынгоо дугаар.
3. Гурбан жэл соо нэгэ удаа путевкоор.
4. 4—5 жэл соо нэгэ удаа путевкоор.
5. Өөрынгоо газар нютага путевкоор амарха дугагүйб.
- III. Хэдэн хоногой путевко та абаха дуратайбтэ?
- IV. Жэлэй ямар сагта та амарха хүсэлтэйбтэ (нарьенэ заагты)?
- V. Ямар аргаар амарха дуратай байнабтэ?
1. Байгал дээгүүр аяншалга.
2. Нуурай эрьедэ минн (аяншалангүйгөөр) амарха.
3. Эмшэлэлгэ — элүүржүүлгын амаралта.
4. Спортивно — элүүржүүлгын амаралта.

5. Нэгэ гү, али хэдэн пункт-нуудаар аяншалгатай амаралта.

VI. Өөрынгоо нютагай амаралтын ямар эмхинүүдтэ амаралтаа үнгэрэхэ хүсэлтэйбтэ?

1. Тургостиницада.
2. Турбазада.
3. Анггушадой гэртэ.
4. Загашанай гэртэ.
5. Кампингдэ, мотельдэ.
6. Аяншалагшадтай тоскондо.
7. Аяншалгын байшанда.

VII. Шэлэһэн путежын түлөө хэды шэнэлэн хэмжээнэй — мүнгэ түлэхэ аргатайб гэжэ наанат? Өөр тухайгаа хоор-жэ үгтэ.

1. Эрэгтэй, эмэгтэй.

2. Наһан.

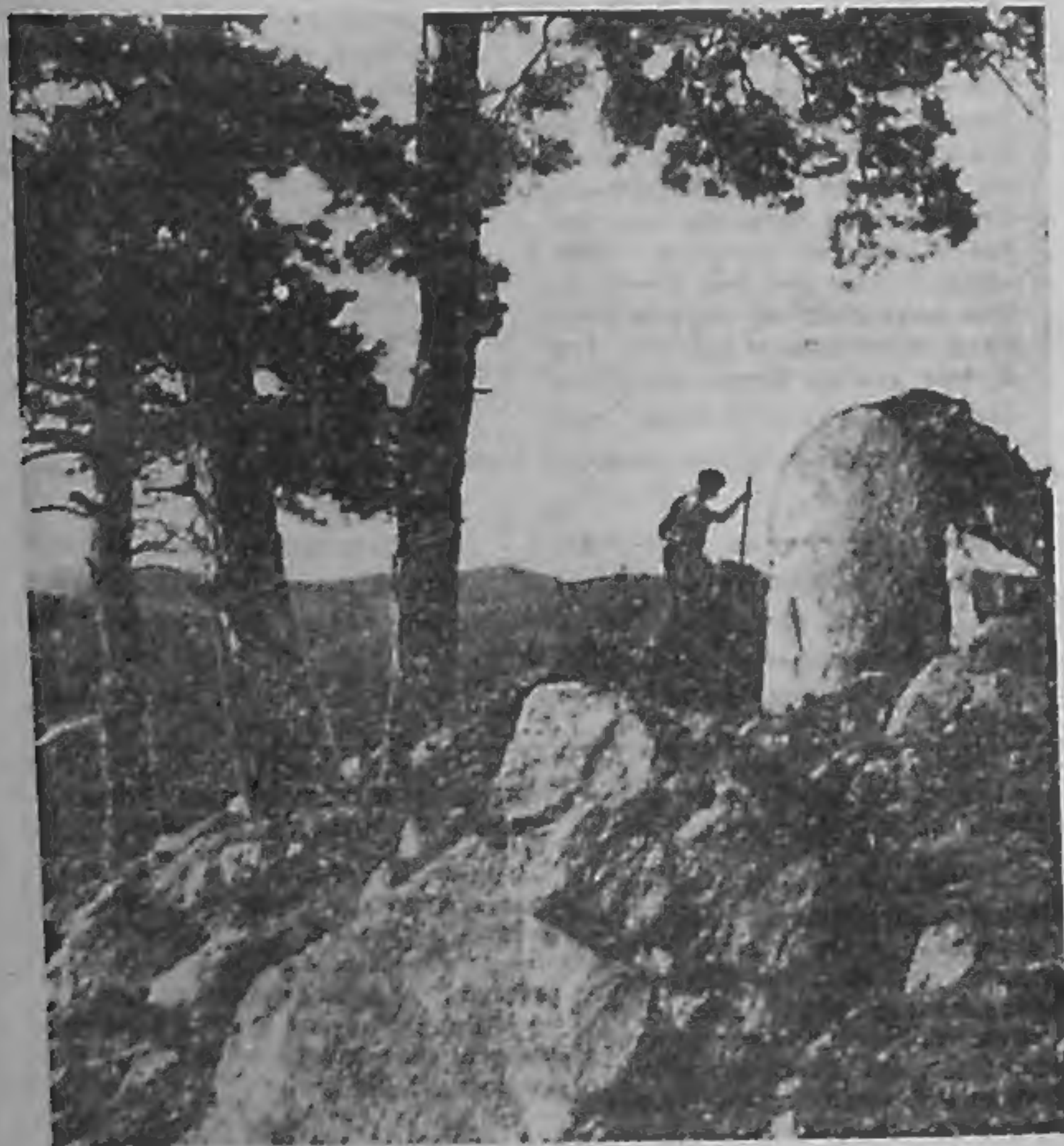
3. Юугээр хүдэлнэбтэ?

4. Гэр бүлын байдал.

5. Хуулиин наһа гүйсөөгүй хүүгэд бии гү?

6. Нэгэ нарадаа гэр бүлһинэй нэгэ гэшүүндэ хэды мүн-гэнэй хүртэдэгынэ заагты.

6-дахы хууд.

Нүүрхэсхэдтээ хатасгазмин нэм-
дэ хүндэл байгаа дөө. Тэднийг
уу тахалж, ондо ондоо подра-
деленикүүд болгоо хэн. Харин би
Забайкалингаа фронтодөө өөрсө-
бусаа захирагтаа абаа бэлэлб.
Тини зүүн тээхээ добтолгын бо-
лоо хэвнэ, гол шэгнэлдэ тулал-
даха танкова бригададаа элгээг-
дэбэ. Тэрэ үедэ Японой милли-
таристнууд Инлперый сэрэгтэй
хослол эхнэй байгаа ха юм.
Японотон Сталинградей унахгел
лүүлэжэ байгаа юм, тийхэднэ лэ
манай Алес-Дурна хизаар руу.
Забайкалин руу добтолжо орохо
юм гэхэн Үгэ бин хэн. Тиммэхээ
Баруун фронтод айтхатар хэрэг-
тэй мэргэжэл түгэс мнээд өхэ сэр-
эгтэй бидэ Алес-Дурна хизаартай
хилэ дээрэ бариха байха баатей
болоо бшуубди. Тини Сталинград-
та болохон дайн байлдаа өнхө-
рөлөө табиин адагладаг, Совин-
формбюрогой мэдээсэллэ зүрхэ
сэдэхэлдэ хүдэлгэн шагнадаг бай-
хан ушарьмэнай уншагшад ойл-
гозо байха. Бидэ Совинформбю-
рогой мэдээсэллэ рото болон
батальонуудай жагсаалтай урда ун-
шажа үгэгшэ хэмдн. Бүхы совет
арад Сталинградта боложо бай-
хан тулалдаа айтхатар өхэ анха-
ралтайгээр шагнадаг хэн. Харин
манай байдал тусгаар ондоо бэ-
лэй. Юуб гэхэдэ, манай зүүн зүг-
тэ болохо дайн Сталинградтай
нягта холбоотой байгаа бшуу.

Миним ага Матвей, үннэийм
зани нухэр позг Алексей Уланов
Сталинград хотые хамгаалһан
байна. Тэндэ Забайкальска 321-
дэхи баатарлиг дивизи дайлагдаа.
Хожомын тус дивизи 82-дохи
гвардейско дивизи гэжэ нэрэтэй
болоо хэн. Энэ дайэндэ манай
Бурвайей олон тоото буриадууд
болон ород үндэһэтэй алба хэжэ
байгаа. Тус дивизи Чуйковой ал-
дер солото 62-дохи армиде оро-
дог хэн. Тимхэнэ тус дивизини
дөйшөөн абуйлга тухай В. И.
Чуйковой тэмдэглэл «Байгал»
журналда хэблэгдээ хэн.

Манай Улаан-Үдэдэ «Росглас-объединения» баазын директорээр Симен Митылович Дуретов хүдэлдэгдэдэг. Тэрэ 321-дэхи дивизийн полк-театалыг инструкторээр алба эхэн, Сталинграднаа Берлин хүрэтэр дайныг замаар давшан хүн юм. Тэрэ дайныг нүүдээр дүрбэн боти олдохонь шууд фотоальбом өсөргэ бэлэй. Дайныг түүхыг фотографээр хэрүүлһан байха юм. «Байгаль» журнал-республикын военкомадтай суг хамта 321-дэхи Забайкальска дивизийн сэрэгшд-вөтөргүүдтэй уулзалга эмхидхээ ханаатай. Тэднэй хөөрөөн, дурсалганууд «Байгаль» журналда толилогдох юм. Бөтөрлөг Сталинградта тулалдаһан, Орёл болон Курскын дүээрэгтэ дайлалдаһан, Познань гэжэ хэрэм булган абһан, Берлиндэ нүүшын илгэтата дэй эхэн эсэгээр болон аханарайнга бөтөрлөг бадалыг манай залуушуул мадаж абаха дһотой.

Манай Буряадаа хэды хүн фронт мороджо, баатарлигаар тулалдааб гэжэ би эндэ элэгжэ шадахагүй байнаб. Харин фронт мородоном хүмүүдэй хахадын лэ бурсажэ ерээ гэжэ сэгэ элэгжэ уялгатайб. Дайнай хүүүдээр партизи обкомой нэгэ пленум дээр республикын сэрэгэй комиссар, урдань Чапаевай дивизидэ дайлагдаһан полковник Рязанцев сэдхэлээ хүдэлгэн, хоолойгоо бэлгээрүүлэн байжа манай республикын хэды хүн хаана дайлагдааб, хэды хүн шархатааб, хэды хүн алуулааб гэжэ элэгдэһыень би найн хананаб. Энэ элэгдэһыень пленумдэ хабаадаг хүл дээрээ зогсон шагнаа бэлэй. Тус пленумдэ хабаадагшадай олонхидой нюдэн уһаатаа һэн. Эдэмнэй "Забайкалгийн боолшевхүүд гэжэ ойлгомо абва" ха юм. Дайнда баатарлигаар уһаан хүмүүдэ нитэрээ уяраа һэн дэ.

Энэ ушарыг юундээ эндээ дур-
данбалшн гэхэдээ, хатуу шэрүүн
үнгэрэгшэ дайнай илалта айхабтар
саян хүнэй сэнгээр олдоһон юм

гэжээ залуу уншагдахтай хануулла хүсэлтэйб. Манай республикын Зэвдэн аймагта Бургалтай гэжээ нутаг бий юм. Тэнээ 150 үрхэтэй айлтай «Мир» колхоз оршдог. Колхозтой конторын хажууда дайн нийслэлын 20 жэлэй ойдо зориулагдажа бодтоогдохон хүшөө бий юм. Тэрэ хүшөө дээрэ түс нутагтаа дайнда ошоод, ами бээв үгсхэн хоёр зуун гурбан хүнэй нэр хэзэ хүнхэй дүрстээл болгогдон хийлгэгдэнхэй. Иймэ хүшөөнүүд республикнмнай бүхы тосхоуудта табигдахтай. Манай Зээзээ дэштэ мартахагүй энэ хагуу шэргүүн дайнда, түүхэдэ ходо урдань хэлэгдэгдэлт, Германи Росси хоёр дайналдаа бэшэ, харин гитлеровскэ фашизм, манай совет бэйгууналта хоёр үхэлэй тулалдаа хээ, ниймэ харата гүрэтэй дайн зээрхэг түрэмхэйшүүл, булимтаргашад үүсэдэг юм гэжэ совет хүнүүдэ ойлгожо абса та юм. Дайнда бэстарлигаар унаһан хүнүүдтэ зориулагдаһан хүшөөнүүд эгээл энээн тухай домоглоно бээшэ аал? Белоруссин газар дээрэ

Ар 6

Эрдэ

немөцэ фашистууд хэды эр-
лиг муухай ааша гаргаа гэшэб.
Зэмэгүй зонхиле хюдаа, бүхы де-
ревинүүдые хүн зонтойнь гэл-
дадаг байгаа. Хатынь гэдэг тос-
хоннишье ханаандаа оруулъя.
Монай Байгалай үмэнэхи газар
дейда фронтхоо холо байгаа. Эн-
дэ фашистууд эрээгүй, газарыг
минай бузарлаагүй, дайн байлдаа-
най шууян дуулаагүй. Харин
эндэ табигдахан хүшөөнүүд ха-
даа совет арадууд бултадаа хам-
та хараган дайсантай тулалдаа
тэрэ мартагдашагүй дайнда совет
хүнүүд булта млаха гэлэн нэгэл-
хэнэл бодолдо эзэлэгдэдэг бай-
гаа гэжэ гэршэлэн харуулна
бшуу. Юуб гэхэдэ, совет эсэргүү-
хүн түрэлтэнэй эгээн ариуни най-
хан хүсэл бодолые, мүнөө манай
бодото хэрэг дээрээ байгуулж
байхан коммунизмын хэрэгыг
дамгаалха ёһотой гэжэ хүн бүхэн
найнаар ойлгоно ха юм. Эгээл
энэньки нутаг бүхэндэ табигда-
хан хүшөөнүүд элхирүүлэн харуул-
нан!

Дайн дээрэ алдар нэрээ суурьхайн олон тоото хүнүүд соёлоо оройдоол хоёрзон хүнике энхнэ соогоо дурдахан. Хэд бг гэхэд, Советскэ Союзай Герой полковник Владимир Бузинаевич Борсоев, Смоленскын түбшэдхэ партизанскэ бригадын командир Ленинэй орден болон бусад оло дайшалхы хайрануудай кавалер Гуржаб Ванюшкевич Очиров болоно. Воронежхоо, Орёл-Курскы дүзэргһөө эхилээд, манай орой эгээн баруун хилэ болох Украинны Ужгород хүрэтэр Борсоевой танкида эсэргүү артиллерийн бригадын баатар табын гаргахан мурые мүшхэн, 2400 километр ута замаар би абажа эрэлхэм. Келитан Очировай партизануудай тарата дэйсэдтэея тулалдахан Смоленскын газар дээр гүүршье абааб. Дүшошнина ошолон байнаб, Очировай отряд комиссар Никита Четвертиковот уулзаа һэм. Эдэ хоёр дайнай баатарнууд түгэй хөөрөөм уншалан хүн бүхэн, Буяадай эрт урдын лхтын аһоор, 1941 онои могой жэлэй гани һарада фронт мордохон манай буяад хүбүүдэ хайшан гэжэ харатан дайсантай дэйлэлдэһыень мэдэжэ абаха бэшэ гү гэжэ һананаб.

Үнгэрхэн дайн тухай, млангаа дайнай түрүүшын жэл тухай дайн седайшье ман тухай ингэжэ хү далаар хэлээгүй, хардаагүй юу мые манай зарим хариусалгагүй бэшээшэд нюдэ нюургүй буруу

бүшээд, хэдэн мянган тэдэг ном болгон хэвлэмэрийнхэн байха юм. Дайнай түрүүшын жэлые биднээр найн ханана, бэе дээрээ үзэхэн бэйке ха юмбидан Манай арэд эгээл тэрэ дайнай түрүүшын жэл немецкэ фашистуудай шанга довтолгыа зогсоогоо ха юм. 1941 — 1942 онуудай үбэл Москвагай оршондо гайхамшаг шанга тулалдаан болоо хэмэнай. Фом Бушай 16-дахн сэрэгые Старая Русса гэжэ хотын оршондо марсионууд бэшэ, харин совет сэрэг бүхэлөө ха юм. Тихвинэй шанга сохилто 1944 ондо бэшэ, харин дайнай түрүүшын жэлдэл болоо бушу. Яагаа жэлтэй юм гэшэб—энэ үнгэрэгшэ аюулта дайнда илалта туйлаһан, хорин миллион хүнүүдэ, эды олон эгээл эрхэм хүнүүдэ алдаһан биднээр, нймэ үнгэтэй сэнгээр олдohon илалтгүймнай алибаа аргаар багаар харуулхадан, зүбшөөхэн байнабди!

Алибаа хэрэг хаража үзэхдээ,
гэршээ хүнэй үгэ хэрэгтэй болодог.
Мүнөө нэгэ тиймэ гэршмэ эндэ

зорионтой. Үдэш яала хүнүү-
тэйгээр үнгэрвэ; тунүүдээ, мори-
дуудыг угааж даа, дотор тусга-
наа, обмундированиаг эзэрлэ-
жэ, нэгэ 22 цаг багаар зомнай
унтаба.

Хүнүүдээ хэвтүүлээд, нивээд на-
наатай буфет ошоож, хоёр круж-
ка уужархад, подразделениин
гээ байсан газарта бусад гэж
ябаа. Дежурна гүйж ерээд,
намайе командир дуудана гэж
элдэхэв.

Полкын командирта 23.45-да ер-
хэдм, добтолгодо орохын захи-
ралта үгэбэ, Тревогоор дивизи-
оноо бодхообоб. Грозный хото
шэгэлн ябабабди. Тэндэ поездо
нуухабди.

ИЮЛИН 11. ГРОЗНЫЙ ХОТО.

Би эшелонийг даажшав, 16.00.
ноо ашаалжа эхилбэвдэй. Станци
дээрз хүн зон гүл хөөрсэг боло
бо. Эдэ олон эхэнхүүдэй зав
һарвар станци руу дүтэлхын ар
гагүй. Мэдээ табигжа унаан, бар
хиралдаан, хүхирэлдөөн гээжэнь
олнггүй. Тэндэ нэгэ пөвэдэз хуу-

Африкан Бальбурс

Арбан хоёр эрдэни шэмэгни

хан подразделениүүдэй эмхгүй
нөө боложо, ашаалгамнай харак
хы болотор үнжэгайраа. Тэрэ оло
эхэнэрүүдэй перрон дээрэ га
рашаганы, тэндэһэнь үлдэнь
аргагүй. Би перрон сүлөөлэ гээ
бүрн яаше ядабаб. 23.00-до ара
гжэ ашевжа дүүргэбэб. Тингэ
Ростов-на-Дону тээшэ шэглэн п
езднай хүдэлбэ. Поездынгоо бай
раһаа хүдэлхэдэ, хунгөөр амчл
баб.

ИЮЛИН 12—14. ХАРГЫДА

ЯБАХАДАА.
Грозноого Боброво хүртэ
ябабадн (Киевээ зүүн хойшо
40 модо). Нийм ябажа ябатар
станци Безлюдовка дээр нэг
ушарал болобо. Тэнд эдийэ хоо
фураж ябабадн. Ород хэлэ м
дээдгүй красносрмеец Асамбе
ков (узбек) поездноо тээгдэш
бэ. Боброво хүрөөгүй, Бахма
станци дээр эрийл бомбодолг
до орон алдабадн. Хаяд м
дон тухай үнгэрөөд ябатарна
бомбодожо эхилбэ.

Поездноо буубадн. Хажуу тээ
шээ халта абад тээд, ой соо л
герлац, хоолонгодо тогтободн
Бүхэ эшелонүүднй сугларх
байра байданаа мэдэж абах
байгаа бүүү.

ИЮЛИН 15 СТАНЦИ БОРВО

Угсаагүйр мамайе агаалгашаа
ор ёрод, полкын команدير дик
эрин командирта ошобо. Нэгэ э
дм болоод бидэше ябабабд
70 модоной марш. Кива хоты
зүүн элхээнэ - тойрон, Бориспо
лёр Коллово гаража ерзэбэд
Хэл ээ холбооной тусхай батал
он намтай эбэлсэ. Харгын му
гэшээн, түрүүн элхэн байһанаа
сөөшөдө шабар боложо эхилбэ
Наматтай, Нэгэ бага амара гээд
оложо ядашабэдэн. Түрүүшын
хивэ дууладаг баламуудтай ушар
бэб. Хүмүдэл өдлээр доңгодоно
Түрүүн би түмэн хондононо

жэ һанааб, һүүлээр нь энэтнай бэ

хэмүүдэд гэмт хүн хэлээ. Амар
га газартаа хүн хүрээг ерзбэг
дн. Шэб харангь, моринхойго
шээ харахаар бээш, Нэгэ савд
тан олоод, тэндээ байрлалбадм
ханад амар шэбээ гээшмэйд
нэрихэ сөгтээ нэрихэ шөдөөгүй
бди. 5.00-до ябазын сгондо 6.00
до хүдэлбэгдм.

ИЮЛИН 16. КОПЛОВО ТОС

ХОН.
Коплово ошото тэргыда манай
марш бүтэ ёно журамтайгаар үн-
гэрөө. Борисполкын дэргэдэ үг-
лөөнэй тоол барихаа тогтобо-
бди. Би колоннын эхиндэ хуу-
гад, суугари хэмэлжэ оробоб
Энэ хэдэ сэрбэ тунхаг үнэ-
мэрэ.

хараа. АЗ-М дундахи машин-
дны Буденные харааба. Тэрэн-
д нэгэ машина соо ябаган ге-
нерал асууб: «Ямар часть гай-
шаа ябанаб!» Штабы комендант
— младш лейтенант документээ
харуулагты гэбэ. Тийгээд юушье
ойлголсонгүй, машинанууд ошо-
бо. Номин эпизод!

Коллово тасондо 19.00-до хүржээ өргөзбди. Даабарч абаабди. Диеврийн зүүн эрвэдэ обороно эзэлжэ. Оборооны районык реконгесцировко 22.00 абаабда. Трипол хүрэтэрхи 12 модон ондоол тээхи 50 модонхой газарлаа ута байба. Элхэн. Мөврийүүд шабардашана. Моридойгоно ашаагаа даажа ядахада, тэдэнгээ хэлгэзбди. Моридые хайнаар шэлдэг байһемнай егэл хайн. Бүхэл хүнийндөө оройдоол 6 модо ургашаа ябаабди.

ИЮЛИН 17. ДНЕПР МҮРЭН.

10.00-до Днепр хүрээ, баг-
жаар гаталжа эхилэбэди. Үд-
шийн 22.00-до гаталжа дүүргэбэди.
Дайсанай аманцтай ушарангүй
ялал амаараар үнгэрбэ. 5 модо-
ябаад, хоногобо тогтободон. Эм-
дэ би нэгэ батарейтэй үлөөб.
Полк саашалба. Триполлин дэргэ-
дэ нэрхтэй ойн хажууда хүлээ-
хухаршахан, нахигар хайзан ихэ-
морин байба. Зобожо байнгаг-
үхэлэнийнх дээрэ гээд буудажар-
хиха гэхэн аад, гарин ошобогүй.
Днепр мурэнэй энэ зүүн эрьед
эдэлбик мал ялала харааб.

Манай тал ямар муугаар хү
дэлнэб. Хэлэхын өргөгүй.

Хэды зобоошье наа, дайсадаа со-
хил гэжэ эрмэлзэнэ. Укран
арад зон маанадые айхабтар та-
луунаар угтаба. хуурын, тосго-
дээгүүр гарахадамайга, уһа, һу-
хилзэмэ манда үгэнэ.

ИЮЛИН 18. ОБУХОВО.

Полкоо хүсөөд, саашаа дахил
жал ябанабди, Ординарец Иа
новтоёо харгыгаа үүзтээ полкын
гоо урда ябанабди. Нэгэ тосто
хүсөөд, почтодо орожо, Асид
телеграмма сохибоб. Нүүлээр
ресторан орожо эдэлбэбди.
Эдэгийнхь муушаг байгаа, тэд
хэдэн хоног халуун юумэ эде
гүй мааньдта зохид ааб дээ. По
рикматерска орожо, хаалаа а
хуулба. Ингэхээр байтарнай пол
кий мааньдта хүсбэ.

Ханьбик, Пески, Мылница, Фастов гэхэн газарнуудаар урагш дабшажа, дайсанай Фастовский группировко бута сохго гэхэн захиралта абагбди.

ИЮЛИН 19. ВАСИЛЬКОВО.

Хоёр хоног хилээмэ эдээ ч
аад, Васильководо эдэллээ;
Полкын командрай орлогшо
питан Чинибабин мууһаа ит
юумэн болоо. Юуш хэжэ үгдэ
гүй яндан залхуу хүн даа. Гол
най кудининай гээгдэшөө. Морин
най эсэжэ муудаа. Гурбадахн х
ногоо бороо адхарна. Шэб
шбаа гээшэ хэлэшгүй. Унта
хэбтээ гэлэр бэйлэгүй. Сар
модон доро хэбтэбэ. хүнн нэр
гэхэдээ, үһэн соо норшоод хэ
тэбэ. Амгалан саг хаань, үбд
шэтэл байгааб даа.

ИЮЛИН 20. ФАСТОВЕЦ.

Үүлөөнэй зургаан чэстэ эдэлжэ
шьегүй, корошоһон юмэниүү
дабшалгада гарабабди. Борсо. Ш
бар. Машинанууд абажа шөдөж
гүй. Шебарта шаагдашаһан маш
нанууд заргы дээрэ дүүрэн бай
на. Моридой тэжээл байтагүй
100хоор зүдэршнэйнүүд юм
галгина. Эмээл моридые байлга
жа, үбнэ зулгалгахэда болотс
харин артиллерн, ашаа зүдэж
лбаһан моридые эдэлүүлк
юмкш үгы. Дайсадые 7 модон
гызарта юм гэжэ үдэшэ мэдээс
һэн. Дайсады байһан газар хүр
тэр үшөө 25 модон, гэжэ үлөө
гүүр дуулгаба гэшэ. Урдманд
оршодог үндэрье дайһан абаа
замгаалха даабарн манда үгэнэй.
Дайсад толо гэхэдэ һангата
амаршоод, зашагүй юмэ абаб
гэшэбди! Хажуу таладаа харуу
шье табингүй абаабди. Немецүү
дэй тагнуульше анжарсагүйбди.
Немецүүд манай абааһы өдөгөө
жа байһан байба.

[Үргэлжлэлийн үдээдэн но
мерто гарах].

ЯАРАХААР БОЛООЛ!

1989 оной намн 20 100 городой тамаралгын бассейн хаагданхай. Тэрэ гэхэн сагһаа хойшо жэл хахад болошобо. Тээд тэрэ мүнөөшье түрэтэрөө хүдэлнэгүй. Юундэ гэзэбэ! Юундэ заһабарилгын хүдэлмэри нимэ удаан урагшаа абанагүйбэ! Хэзээ бассейн хүдэлжэ эхилэбэ! Республикын Госкомспортын түрүүлэгшэ В. П. Кондаковһоо, бассейний директор П. Е. Ерофеевһээ эдэ асуудалнуудыг хурааб. «Арбаад хоногой урда тээ Буряадай АССР-эй Министруудэй Союда болонхон түблөөн дээрэ энэ асуудал хаража үзэгдөөд, энэ жэл соогоо байшанда заһабарилга дүүргэхээр шиндэхээр абтаа», — гэжэ тэдэ намда ойлгуулба. Зүгөөр энэмай оройдоол түрүүлшын шагта болоно. Хоёрдохы шатада байшангай хажуу тээхн ханануудыг бүтэлхын тула хоёр блок барихаар хараалагдана. Нэгэндэнь гостиница, хүтээдэдэнь республикын Госкомспорт түбхинэхэ. Тэрэнэй проектэ үнэ сэн 2 миллион түхэриг болохо. Зүгөөр тэрэнкэ барилга арбан гурбадахи табан жэлэй бюджетнэ түсэбтэ оруулагдаагүй. Залгажа бархагүй һаа, бассейнкэй хананууд табан жэл соошье байнгүйгөөр бүтэржэ унаха гэжэ барилгашад хэлээ. Тинхэлһээ мүнөөнһөө эхилжэ, нимэ орос байдлаһаа гараха зам бэдэрхэ хэрэгтэй.

Түрүүлшын шагын заһабарилга юундэ нимэ удаан унжагайрнэбэ!

Мүнгэ зөөри олдоногүй. Хэрэгтэй болохо 375 мянган түхэриг жэлһээ үлүү саг соо олдожо ядаа. Мүнөө сэтсн шиндэхээр абтажа, мүнгэ суглуулха гэжэ бодобо. Бассейн хүдэлхэй гэжэ хүсэдэг трикотаж-гадар хубсаһанай фабрика, 1-дэхи ТЭЦ, нарин сэмбын комбинат, «Птицепром» нэгэдэл, «Бурятэнерго» гэдэ мэтэ предприятинууд өөһэднхөө хубита оруулхы. Бага багаһанаар 2 мянган түхэриг суглуулагдаба. Энэ мүнгэ бассейн заһабарилгын тула үгэхэ хэрэгтэй. Мүнгэнэй зарим хуби эдэ предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бассейндэ шун

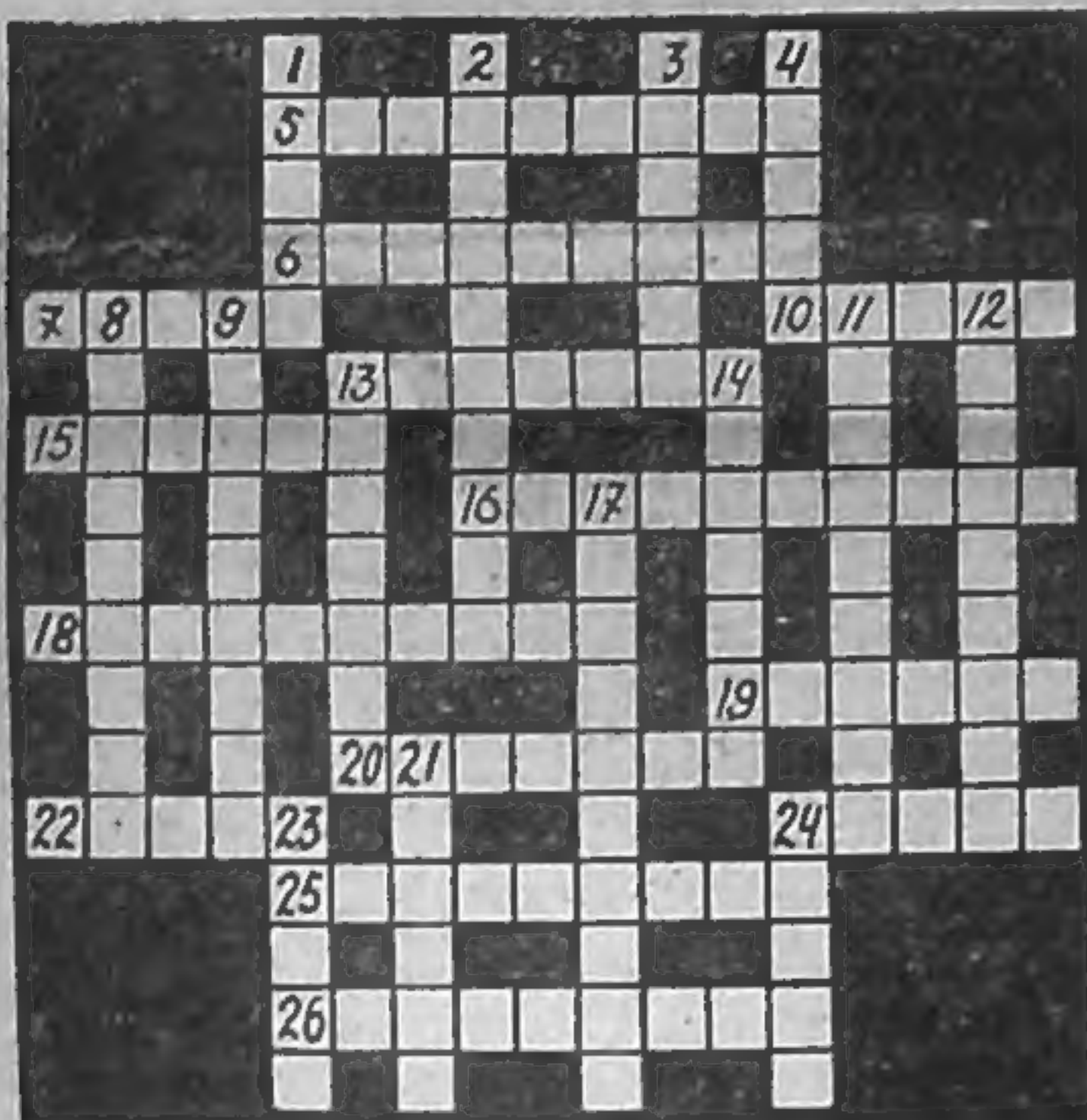
газын тула абонементнэ түлбэри болон ошохо.

Мүнөө подрядчик, «Олимп» кооператив бассейнкэй оройдэ заһабарилжа эхилээ. Тэрэн гурбан долоон хоног соо үргэлжлэхэ. Нүүлээрнэ сантехникуудэй бригада байшан соо хүдэлжэ эхилэхэ. Хэрбээ сантехникснэ түхээрлэгэ нүүдэй дутелдаагүй һаа, байгша оной ноябрь һарада бассейн хүдэлжэ эхилэхэ. Эндэ спортсмена, түлбэритэ бүлэгүүд ерэхэ шунгаха. Ерэхэ жэлэй август һараһаа бассейн гүйсэдөөр хүдэлжэ эхилэхэ.

Тинхэ яабашье зарим асуудалнууд харюугүй үлэшоо. Юундэ бассейн бариха үедэ проектировщикууд болон барилгашад бүдүүлг адуу гаргаабэ! Юундэ байшангай хананууд һандаран бутаржа эхилэбэ! Жүжээлхэдэ, бетон-монолидай орондо шинг нойто шэнгээхэдэ бэлэн хирпинхэ хэрэглэгдээ. Тингээд Сибириин сагай үлерилай онсо түхэл шэнжыг хараада абалсаагүй. Байшангай гоо һайхан эитринэ сохоннууд үбэлэй сэгтэ хүрэхэ, зузаан мүйһөөр хушагдашана. Юундэ городой засагаархид Госкомспортдо бүхн харюусалгыг даалгажархөөд, бассейнкэй хүшэр хүндэ асуудалнуудыг шиндэлгэхээ бөөзэйхүүлнэбэ! Юундэ горгүйсэдком мүнөө түрэтэрөө бассейнини нэлэбэи шэнгээлгэдэ шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөри оруулаагүйбэ! Эдэ асуудалнуудта мүнөө дээрээ харюунууд олдоногүй.

Сергей МАРФИЦИН, ИГУ-ай студент.

КРОССВОРД

15-оной сентябрийн 3-һаа болотор республикын дэ-бисхэр дээрэ 188 гэмтэ ябадал гаргагдаа, тэрэ тоодо 4 хүн алуулаа, 14 хүн хүндөөр шархалтаа, 14 дахин тоноо, 8 дахин хүлгэн ааша гаргаа, 98 ушарта үмсийн зөөри хулгайдаа ороо, 15 автотранспорт хулгайдаа, 16 бусад гэмтэ ябадал гаргегдаа.

Бүридэлдэ абтаһан гэмтэ ябадалнуудай тооһоо хүнүүдэй ами наһанда хоротой гэмтэ ябадалнууд аһала олон даа. Дилэнхын хотгуугаар гаргагдаһан байна. Удаадахи жэшээ-нүүд энээн түхэй гэршэлнэ:

Сентябрийн 3-да Хори поселога архидананай шалтагаанаар арсалдаан гаража, энэ поселога ажаһуугша В. В. Наглава эрхэтэн Ц. гэшын хутагаар хадхаба. Тэрэ баригдаа.

Сентябрийн 4-дэ Улаан-Үдэ хотын Горная үйлсэдэ замта ерхидананай нүүлээр ЛВРЗ-гэй слесарь Г. А. Трофимов К. гэштэй арсалдаа үүдхээд, тэрэнэ эхээр сохонхон байна. Тэрэн тэрэ дороо наһа баршоо.

Энэл үдэр Загарайн райондо пенсионеркэ, Белкина М. Б.

ПЕНСИОНЕР ЭХЭНЭР — ГЭМТЭН

хотгуугаар В. гэһэн нэгэ эхэнэртэй арсалдананай нүүлээр гэдхэ руун хутагаар хадха-мархөө. Тэрэн больницадэ оруулагдонхай.

Сентябрийн 6-да Зэдын рай. оной Петропавловка хуурийн больницада ХХ партсөөдхын нэр. колхозой МТФ-эйн хүдэлмэришэн Ц. гэшэ гэдхэ руугаа хутагаар хадхууланхай ороһон байна. Тэрэл хотозой хонишон С. Г. Бадмажонов гэгшэтэй арлдаад, хадхууланхайгаа гэжэ элэрээ. Тэрэн баригдажа ааагдаа.

Сентябрийн 8-да Мухар.Шэ-бэрэй районной «Путь Ленина» колхозой хонишон И. А. Рыма-рев аха П. П. Рымаев гэгшэ-тэй хотгуугаар арсалдананай удаа талкаар толгой руун үхэтэрнэ сохжорхөө.

Энэ хугасаа соо 30 автотранспортна уршагта ябадал боло-жо, 10 хүн, тэрэ тоодо 2 үхи-бүүд наһа барашана, 29 хүн, тэрэ тоодо 6 үхибүүд гэмтэлхн байна. Ехэнхн ушарнуудта хот-гуугаар автотранспорт жолоо-

доһоной гэмээр харгын үсал дайралдана.

Сентябрийн 4-дэ Баутинын районной Маловск хуурийн ша-дар Ципиканай приксын хүдэлмэришэн Ю. И. Аксенов «М-412» гэхэн автомашинна хот-гуугаар жолоодожо ябтарээ, эхээр гүйлгэхэнһөө машиннаа урбалдуулжархөө. Аксенов эхээр гэмтэлхнһээ наһа бара-һан, харин хуужа ябаһаа Г. гэһэн эхэнэр эндэ тэндээ гэм-тээд үлэхэн байна.

Энэл үдэр Хурамхаан хуури-нда «Урал» мотоциклда хуу-гаад ябаһан гурбан хотуу эр-шүүл ГАЗ-53 автомашинтай мүргэлдөө. Тэрэнэй жолоошон Б. Д. Очиров баһал хотуу бай-һан байна. Тингэжэ хоёрын наһа барвад, гурбадахын тои хүндөөр гэмэлтээд, больница-да оруулагдаа.

Административна элдэб гэм-эмэ гаргаһанай түлөө үнгэр-һэн долоон хоногто Улаан-Үдэ хотын додоодын хэрэгүүдэй таһагта 706 хүн асаргадаа.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

Үдэр бүхэндэ
үдэшин 8 сагһаа
үглөөнэй
6 саг болотор
НАЙДАЛАЙ
ТЕЛЕФОН
235-74
ТААНАДЫЕ УРИНА

Хилээмэндэ ээлжээн эхилбэ гү?

Нүүлшын үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо маханай хойноһоо ээлжэндэ зогсохоһоо гадна хилээмэ абхаан хүшэр боло-жо байна. Юрэнхидөө август-сентябрь нарануудта хилээмэ хэрэглэгэ хараа байса ургадаг, харин байгша ондо тушаан бо-лоходоо хоёр пөшхэн эбдэр-шоо гэжэ горгүйсэдкомдо нэрэ хүндэтэй хүнүүд тайлбарлан

хэлбэ, налын үдэрнүүдтэ пө-шэнгүүд заһабарилгадаа, гэхэ зуура городойнд хилээмээр гүйсэдөөр хонгагдаха гэжэ найдүүлха хүн олдобогүй. Тап-хэ зөөлгэ таһалдажа магадгүй юм ха.

Нүүлэй үедэ хүлээгдээгүй эл-дэб ушарнууд дайралдажал байдаг болоһоо.

Манай корр.

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 5. Сле-сарный инструмент. 6. Англий-ский писатель XVII в. 7. Мно-госеменной плод с сочным околоплодником. 10. Река в Заире. 13. Один из героев ро-мана Г. М. Маркова. 15. Род птиц семейства аистов. 16. Произведения писменности. 18. Клавишный музыкальный инструмент. 19. Дерево или кустарник рода ив. 20. Исти-на, не требующая доказа-тельства. 22. Печатное издание. 24. Советский писатель, автор романа «Голый король». 25. Советская писательница, автор романов «Лесозавод», «Огни» и др. 26. Денежная единица Болнии.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Высшая форма музыкального произве-дения. 2. Военское подразде-ление в авиации. 3. Неудача, провал. 4. Река в Грузии. 8. Старинный аппарат для вос-произведения записанных на пластинку звуков. 9. Писатель, пишущий драматические про-

изведения. 11. Основатель из-вестной картинной галереи в Москве. 12. Телескоп с объек-тивом из сложной линзы. 13. Травянистое растение семей-ства крестоцветных. 14. Жен-ское имя. 17. Греческий ком-позитор. 21. Шахматная фигу-ра. 23. Залив Красного моря. 24. Советский ученый-геолог.

СЕНТЯБРИН 8-ДА ТОЛИЛОГ-ДОНОН КРОССВОРДЫН ХАРИУНУУД

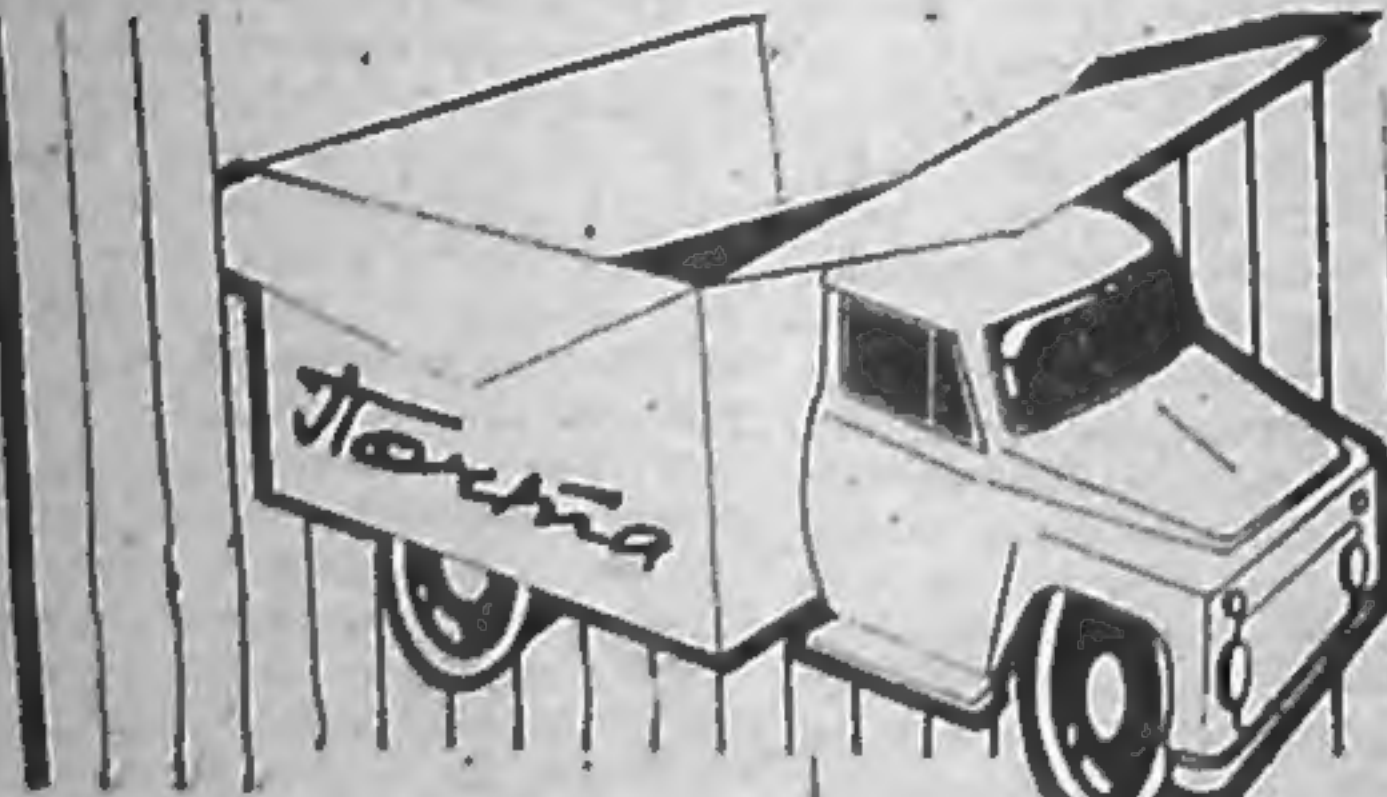
ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Гра-фа. 6. Ермолов. 7. Диагности-ка. 9. Пресса. 10. Астиал. 12. Банан. 14. Ротонда. 15. Ин-трига. 16. Купол. 19. Гитара. 21. Шутиха. 22. Суперфосфат. 24. Серсо.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 2. Романо-ва. 3. Фелестра. 4. Невада. 5. Эврика. 7. Диссонанс. 8. Ав-торитет. 9. Порог. 11. Лиана. 12. Бак. 13. Нил. 17. Удере-ние. 18. Ортодокс. 20. Аспект. 21. Шафран.

КИНО

«ДРУЖБА»
«Дружок веселого бесенка» — в 9-30, «Барханы» — в 11-20, 14-30, 19-40, «Друг в непогоду» — в 13, 16-30, 18-10, 21-10.
«ПРОГРЕСС»
Красный зал
«Котел» — в 10-40, 12-20, 14, 15-40, 17-20, 19, 20-40.
Зеленый зал
«На тропе войны» — в 10, 14-10 (удл.), 18-50, «Мужчины-про-казники» — в 11-50, 16-40, 20-40.
«РОДИНА»
«Улыбка солнца» — в 10, «109-й идет без остановки» — в 12, 18-10, «Данди по прозвищу «Крокодил» — в 14, 20, «Кро-кодил Данди-II» — в 16, 21-50.
«ОКТЯБРЬ»
«Потрясающие приключения мушкетеров» — в 9-40, 14, «Раджлашми (2 серии)» — в 11, 16-40, 19-10, «Смерть манекен-щицы» — в 15-10, 21-30.

«МБ»-гэй жэлэй захилгын сэн — 7 түхэриг 80 мүнгэн. Индекс 50902

МАНАЙ
АДРЕС,
ТЕЛЕФОНУУД:

670000, г. Улан-Удэ, ул. Калан-даршанги, 23. Телефоны: зам. редактора — 234-06, секретарь — 234-41; отделов: идео-логический — 243-23, социаль-но-экономических проблем — 243-23; писем и образования, тэ гарадаг. переводов — 240-37, коррек-торская — 235-74.

Газета отпечатана в респуб-ликанской типографии Госу-дарственного комитета бурят-ской АССР по делам изда-тельства, полиграфии и книж-ной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35.
Редактор
Александр ДРУЖИНИН